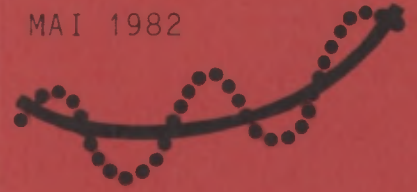

KONJUNKTUR TENDENSENE

MAI 1982

STATISTISK SENTRALBYRÅ Dronningensgate 16. Postboks 8131 Dep. Oslo1. Tlf.(02)4138 20

INNHOLD

Konjunkturtendensene i utlandet

Sammenfatning

Storbritannia

Vest-Tyskland

Frankrike

Italia

Sverige

USA

Japan

Tabellvedlegg

Diagramvedlegg

Konjunkturtendensene i Norge

Sammenfatning

Industriproduksjon

Arbeidsmarked

Ordrestatistikk

Konsumetterspørsel

Prisutvikling

Utenriksøkonomi

Tabellvedlegg

Diagramvedlegg

Særskilt vedlegg: Økonomiske analyser 82/1

Til våre abonnenter

Vedlagt denne utgaven av Konjunkturtendensene er første nummer av et tidsskrift med tittelen Økonomiske analyser. Som en prøveordning er det planlagt ytterligere et nummer av dette bladet i 1982 og også dette vil bli distribuert som et bilag til Konjunkturtendensene.

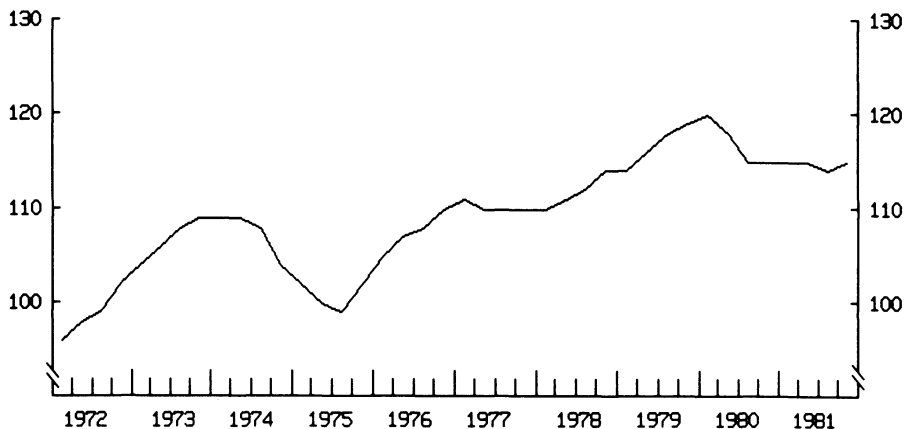
Økonomiske analyser bringer kortere artikler med samfunnsøkonomisk innhold og tar sikte på å presentere deler av den økonomiske forskningsvirksomheten som foregår i Statistisk Sentralbyrå for et bredere publikum.

I **V e s t - E u r o p a** er konjunkturbildet fortsatt preget av stagnasjon eller svak vekst i samlet produksjon og etterspørsel. Den innenlandske etterspørselen, og i særlig grad investerings- etterspørselen, viser svikt i de fleste landene; mens økt eksport til andre landområder fortsatt gir visse vekstimpulser. For EF-landene under ett endret industriproduksjonen seg lite gjennom 1981. Men arbeidsløsheten er økende i nesten alle de vest-europeiske landene både som en følge av fallende sys- selsetting og betydelig vekst i arbeidsstyrken. Prisstigningen på konsumvarer endrer seg lite for Vest-Europa sett under ett. De fleste europeiske konjunkturinstitutter venter en svak konjunkturopp- gang i Vest-Europa mot slutten av 1982 eller i begynnelsen av 1983. EF-kommisjonen venter at vekst- raten for bruttonasjonalproduktet for EF-landene vil komme opp i om lag 2,5 prosent årlig rate rundt årsskiftet 1982/83. De viktigste drivkreftene bak det forventede oppsvinget vil trolig være økt lager- etterspørsel og fortsatt eksportvekst til andre landområder, blant annet som følge av det relative kursfall i de vest-europeiske valutaer.

I **U S A** viser samlet produksjon og etterspørsel kraftig svikt. Både investeringset- terspørselen og utenlandsetterspørselen er i klar nedgang, mens konsumetterspørselen har holdt seg for- holdtvis godt oppe gjennom den siste konjunkturedgangen. Industriproduksjonen har gått kraftig ned siden i fjor sommer, og tallet på arbeidsløse er nå det høyeste i etterkrigstiden. Prisstigningen har imidlertid avtatt betydelig.

I **J a p a n** fortsetter konjunkturoppgangen, men veksttakten har trolig avtatt ytterligere hittil i år. Vekstimpulsene fra utlandet er svekket, men det er tegn til at innenlandsetterspørselen tar seg opp. Tallet på arbeidsløse endrer seg lite, og prisstigningen er lav.

Industriproduksjonen i Vest-Europa.
Sesongkorrigert. 1975=100

I Storbritannia er konjunkturbildet fortsatt preget av stågnasjon i samlet produksjon og etterspørsel. Nedgangen i det totale aktivitetsnivået stoppet imidlertid opp mot slutten av 1981 og det britiske forskningsinstituttet NIESR regner i sine siste prognoser med en viss vekst i volumet av bruttonasjonalproduktet fra 1981 til 1982. Det er utenlandsetterspørselen som gir vekstimpulser, mens den innenlandske etterspørselen endrer seg lite. Veksten i tallet på arbeidsløse synes å ha stanset opp.

Industriproduksjonen falt kraftig gjennom 1980. Nedgangen stoppet opp i 1. kvartal 1981 og den sesongkorrigerte produksjonsindeksen har siden gjennomgående vært i svak oppgang. Både produksjonen av investeringsvarer og produksjonen av halvfabrikata tok seg opp gjennom 1981 fra et svært lavt nivå, mens produksjonen av konsumvarer viste fortsatt svikt.

Tallet på arbeidsløse steg sterkt gjennom 1980 og store deler av 1981, men veksttakten avtok i 4. kvartal i fjor og utover i 1982. Mens antall arbeidsløse fra april til oktober 1981 gikk opp med nær 500 000 var den tilsvarende økningen gjennom de neste seks månedene fram til april i år bare 10 000. Tallet på arbeidsløse var da 3 millioner, svarende til 11,9 prosent av arbeidsstyrken.

Volumet av de samlede bruttoinvesteringer i fast realkapital var i 1981 gjennomsnittlig 7-8 prosent lavere enn i 1980, men nedgangen var bare 1,0 prosent fra første til annet halvår i fjor ifølge NIESR's siste anslag. Volumet av nye ordrer til verkstedindustrien fra innenlandske kunder viste også tegn til å flate ut mot slutten av fjoråret etter å ha vært i klar nedgang gjennom de tre første kvartaler. NIESR regner i sine prognoser med at volumet av de samlede bruttorealinvesteringene vil endre seg lite i første halvår i år, men ta seg noe opp i annet halvår.

Volumet av det private konsumet viste nedgang gjennom de tre første kvartaler av 1981, men økte med 1,4 prosent fra 3. til 4. kvartal i fjor. Detaljomsetningsvolumet har også vært i oppgang siden i fjor vår. Konsumutviklingen gjennom 1981 var imidlertid delvis et resultat av et fall i spareraten, og som en følge av den svake utviklingen i realdisponible inntekter venter NIESR fortsatt stågnasjon i konsumetterspørselen utover i 1982.

Stigningstakten i konsumprisene avtok betydelig fra forsommeren 1980 til sommeren 1981, fra en årlig rate på 21,9 prosent i mai 1980 til om lag 11 prosent i sommermånedene i fjor. Veksttakten til konsumprisindeksen gikk deretter noe opp i annet halvår i fjor, men har vist en svakt avtakende tendens hittil i år. I mars var konsumprisene 10,4 prosent høyere enn ett år tidligere. Indeksen for ukelønn til industriarbeidere har også avtatt betydelig gjennom det siste 1 1/2 år. I mars i år var den 7,8 prosent høyere enn i mars i fjor.

Utenlandsetterspørselen er trolig i oppgang. På grunn av arbeidskonflikter foreligger ikke fullstendige oppgaver over utenrikshandelen for perioden mars-august 1981, men volumet av vareeksporten for månedene september 1981 - januar 1982 ligger 4,6 prosent over nivået fra samme periode ett år tidligere. Volumet av vareimporten var i kraftig oppgang gjennom 1981, og importvolumet var i fem-månedersperioden september 1981 - januar 1982 15,8 prosent høyere enn i samme periode året før.

I Vest-Tyskland er samlet produksjon trolig i stågnasjon eller i svak nedgang. Bruttonasjonalproduktet gikk ned med en årlig rate på 1 prosent fra første til annet halvår 1981 etter OECD-anslag. Den innenlandske etterspørselen, og spesielt investeringsetterspørselen, utvikler seg svakt, mens utenlandsetterspørselen er i god vekst. Industriproduksjonen er i svak nedgang og tallet på arbeidsløse øker. Men prisstigningen er avtagende. I en rapport framlagt av de fem største økonomiske forskningsinstituttene er deres tidligere anslag for veksten i bruttonasjonalproduktet fra 1981 til 1982 justert noe ned, fra 1 prosent til 0,5 prosent.

Industriproduksjonen var gjennomgående i svak nedgang i 1981 etter å ha vist kraftig svikt gjennom store deler av foregående år. Nedgangen har fortsatt inn i 1982. I perioden desember 1981 - februar 1982 gikk den sesongkorrigerte produksjonsindeksen ned med 1,2 prosent regnet fra foregående tremånedersperiode. Nedgangen i totalindeksen i 1981 skyldtes i første rekke en kraftig svikt i produksjonen av konsumvarer. Produksjonen av råvarer og halvfabrikata gikk bare svakt ned, og investeringsvareproduksjonen var i moderat oppgang.

Samlet ordretilgang til industrien endret seg ikke vesentlig gjennom fjoråret om en ser bort fra tilfeldige svingninger. Volumet av ordrer fra innenlandske kunder viste imidlertid markert nedgang gjennom 1981, mens det var en tilsvarende sterk økning i ordretilgangen fra utenlandske kunder.

Arbeidsløsheten er tiltakende. Tallet på arbeidsløse har vært i kraftig oppgang siden årsskiftet 1979/80 og var i mars i år kommet opp i 1,7 millioner, om lag 550 000 flere enn ett år tidligere. Arbeidsløshetsprosenten var 7,6 i mars i år.

Investeringssetterspørselen er i nedgang. Volumet av de samlede bruttoinvesteringer i fast realkapital gikk ned med 12,4 prosent (årlig rate) fra 3. til 4. kvartal 1981 ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall. Volumet av nye ordrer til investeringsvareindustrien fra innenlandske kunder viste betydelig svikt gjennom hele 1981, og nedgangen har fortsatt hittil i år. Fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år gikk ordreinngangen regnet i volum ned 7,8 prosent (sesongkorrigert årlig rate).

Konsumeterspørselen viser fortsatt tegn til stagnasjon. Volumet av det private konsumet viste nedgang på om lag 2 prosent årlig rate fra første til annet halvår 1981 ifølge OECD-anslag. Detaljomsetningsvolumet gikk betydelig ned fram til halvårsskiftet i fjor og har siden ligget på et klart lavere nivå enn i de to foregående år.

Prisstigningen er avtakende. Veksttakten i konsumprisindeksen tiltok utover sommeren og høsten i fjor, men har siden gått betydelig ned. I april i år var konsumprisene i gjennomsnitt 5,0 prosent høyere enn ett år tidligere, mot en tilsvarende veksttakt på 6,7 prosent i oktober i fjor. Stigningstakten i engrosprisene har sunket raskt fra en årlig rate på 11,6 prosent i oktober i fjor til 6,3 prosent i mars i år. Gjennomsnittlig timefortjeneste i industrien var i februar i år 4,3 prosent høyere enn i samme måned i fjor.

Utenlandsetterspørselen er i oppgang. Volumet av vareeksporten var i god vekst gjennom hele 1981 og denne tendensen ser ut til å ha fortsatt inn i 1982. I desember 1981 - februar 1982 var eksportvolumet 9,0 prosent høyere enn i samme periode ett år tidligere. Volumet av vareimporten viste en svak synkende tendens både gjennom 1980 og 1981. Etter foreløpige oppgaver for utenriks-handelen å dømme tok imidlertid importvolumet seg noe opp i 1. kvartal i år.

I F r a n k r i k e er det nå tegn til avtakende veksttakt i samlet produksjon og etterspørsel. Konsumeterspørselen gir fortsatt vekstimpulser, men utenlandsetterspørselen stagnerer og investeringssetterspørselen er i nedgang. Industriproduksjonen viser tegn til svikt, og tallet på arbeidsløse stiger stadig.

Industriproduksjonen tok seg noe opp gjennom 1981 etter å ha vært i klar nedgang i 1980. Utover i 1. kvartal i år viste imidlertid den sesongkorrigerede produksjonsindeksen igjen markert svikt. Det kan indikere at den underliggende tendensen i industriproduksjonen nå peker i retning av stagnasjon eller svak nedgang.

Arbeidsløsheten er tiltakende. Tallet på arbeidsløse økte kraftig gjennom første halvår 1981 og har siden fortsatt å stige, men i en noe lavere takt. I april i år var det nær 2 millioner arbeidsløse, om lag 270 000 flere enn ett år tidligere. Arbeidsløshetsprosenten var 8,8.

Volumet av de samlede bruttoinvesteringer i fast realkapital gikk ned med 2 1/4 prosent fra 1980 til 1981 ifølge OECD's siste anslag. Det var i første rekke næringslivets investeringer som viste svikt, men også boliginvesteringene og det offentliges investeringer gikk noe ned. I sin rapport fra desember i fjor regnet OECD med at investeringssetterspørselen ville stagnere også i første halvår i år.

Volumet av det private konsumet økte med 2 prosent fra 1980 til 1981; veksttakten var ifølge OECD's anslag sterkest i annet halvår i fjor. Organisasjonen ventet i sin rapport fra desember at konsumet ville fortsette å vokse utover i 1982 med en årlig rate på om lag 2 1/2 prosent. Volumet av husholdningenes konsum av industriprodukter indikerer også videre vekst; fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år økte denne indeksen med 2,5 prosent etter sesongkorrigerede tall.

Stigningstakten i konsumprisene var økende gjennom 2. og 3. kvartal 1981, men har siden endret seg forholdsvis lite. I mars i år var konsumprisindeksen 14,1 prosent høyere enn samme måned året før. Stabiliseringen av prisstigningstakten har trolig sammenheng med priskontrollerende tiltak iverksatt mot slutten av 1981.

Volumet av vareeksporten økte kraftig i første halvdel av 1981, men har siden endret seg lite om en ser bort fra tilfeldige svingninger. I perioden desember 1981 - februar 1982 gikk eksportvolumet ned med 0,1 prosent (sesongkorrigert) regnet fra foregående tremånedersperiode. Volumet av vareimporten var i nedgang fra halvårsskiftet 1980 til sommeren 1981, men tok seg betydelig opp gjennom annet halvår i fjor. Foreløpige oppgaver for 1. kvartal i år kan tyde på at importvolumet nå er i ferd med å flate ut. Både eksport- og importprisene stiger sterkt, blant annet som en følge av det sterke fallet i kursen på franske franc.

I I t a l i a gir utenlandsetterspørselen og i noen grad også det offentliges etterspørsel etter varer og tjenester visse vekstimpulser. Industriproduksjonen er i svak oppgang, og arbeidsløsheten er økende. Prisstigningen avtar sterkt.

Industriproduksjonen var i nedgang fra 1. kvartal 1980 fram til høsten 1981, men viste tegn til svak oppgang mot slutten av fjoråret og i vintermånedene i år. Fra september-november til desember-februar økte den sesongkorrigerte produksjonsindeksen med 1,7 prosent regnet som årlig rate. Oppgaver over de ulike industrigrener viser at det er produksjonen av investeringsvarer som er i vekst, mens både produksjonen av konsumvarer og av halvfabrikata viser stagnasjon.

Tallet på arbeidsløse økte sterkt gjennom 1981. I januar 1982 var det 2,1 millioner arbeidsløse, om lag 270 000 flere enn ett år tidligere. Arbeidsløshetsprosenten var da 9,3, mot 7,8 i januar 1981.

Den innenlandske etterspørselen utviklet seg gjennomgående svakt i 1981. Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall var både volumet av private realinvesteringer og volumet av privat konsum om lag uendret regnet i gjennomsnitt fra foregående år, mens offentlig konsum økte med 1,8 prosent. Den løpende indikator for konsumetterspørselen, detaljomsetningsvolumet i varemagasiner, viste en svakt stigende tendens gjennom 1981.

Stigningstakten i konsumprisene har avtatt betydelig gjennom de siste månedene, men er fortsatt en av de høyeste i Europa. Mens konsumprisindeksen i juni i fjor var 21,0 prosent høyere enn samme måned året før, var den tilsvarende stigningstakten i mars i år kommet ned i 16,1 prosent. Økningen i engrosprisene er også avtakende; fra februar 1981 til februar 1982 gikk engrosprisindeksen opp med 16,9 prosent.

Utenlandsetterspørselen har vært i god vekst siden 1. kvartal 1981. Volumet av vareeksporten var i perioden november i fjor - januar i år hele 3,8 prosent høyere enn i foregående tremånedersperiode etter sesongkorrigerte oppgaver. Importvolumet viste betydelige svingninger gjennom 1981, med en tendens til svak nedgang. Utviklingen i utenrikshandelen i 1981 må ses i sammenheng med den betydelige nedgangen i kursen på lire som har funnet sted i løpet av de siste to årene (28 prosent siden årsskiftet 79-80 i forhold til SDR).

I S v e r i g e gir nå utenlandsetterspørselen vekstimpulser, mens den innenlandske etterspørselen, og i særlig grad investeringsetterspørselen, viser svikt. Industriproduksjonen er trolig i ferd med å ta seg noe opp igjen. Arbeidsløsheten har tiltatt kraftig siden i fjor sommer, men prisstigningen er avtakende.

Industriproduksjonen passerte et toppunkt omkring årsskiftet 1979/1980, og viste betydelig svikt gjennom 1980 og de tre første kvartaler av 1981. Nedgangen i industriproduksjonen stoppet imidlertid opp mot slutten av fjoråret og den sesongkorrigerte produksjonsindeksen viste også tegn til oppgang utover i 1. kvartal i år. Etter en nedgang i industriproduksjonen på 3,5 prosent i gjennomsnitt fra 1980 til 1981, venter Konjunkturinstituttet en økning på 3 prosent fra 1981 til 1982.

Arbeidsløsheten tiltok kraftig gjennom annet halvår i fjor. I mars i år var tallet på arbeidsløse 124 000, om lag 35 000 flere enn ett år tidligere. Arbeidsløsheten var 2,9 prosent i mars i år, mot 2,1 prosent i mars i fjor. Sysselsettingen i bergverk og industri har vist en svakt synkende tendens siden halvårsskiftet 1980; fra februar 1981 til februar 1982 var nedgangen i antall sysselsatte 46 000 eller 4,7 prosent.

Investeringssetterspørselen viser fortsatt svikt etter ordrestatistikken å dømme. Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall gikk volumet av de private investeringer i fast realkapital ned med

5,7 prosent (sesongkorrigert årlig rate) fra 3. til 4. kvartal 1981, og Konjunkturinstituttet venter en ytterligere volumnedgang i investeringene på 5 prosent fra 1981 til 1982.

Volumet av det private konsumet gikk ned med 1,6 prosent fra 1980 til 1981. Den sesongkorrigerte volumindeksen for detaljomsetningen viste en ujevn, men synkende utvikling gjennom store deler av 1981, med visse tegn til utflating mot slutten av fjoråret. Foreløpige oppgaver for 1. kvartal i år kan tyde på at konsumetterspørselen nå er i svak oppgang. Konjunkturinstituttet regner likevel med en nedgang i volumet av det private konsumet på 1 prosent fra 1981 til 1982.

Prisstigningstakten har avtatt betydelig siden i fjor sommer. I mars i år var konsumprisene i gjennomsnitt 8,7 prosent høyere enn ett år tidligere, mens den tilsvarende stigningstakten i august i fjor var hele 13,6 prosent.

Utenlandsetterspørselen utviklet seg svakt gjennom de tre første kvartaler i fjor, men tok til å øke kraftig mot slutten av året. Konjunkturinstituttet venter en ytterligere volumvekst i den totale eksporten på 5,8 prosent fra 1981 til 1982, blant annet som en følge av at den svenske krone ble devaluert i september 1981. Konjunkturinstituttet har anslått at dette tiltaket bidrar til en vekst i de svenske eksportmarksandeler på 4,5 prosent fra 1981 til 1982. Vareimporten regnet i volum var i klar nedgang fra sommeren 1980 fram til sommermånedene 1981, men tok seg opp annet halvår i fjor. Konjunkturinstituttet regner med en gjennomsnittlig volumøkning i vareimporten på 1,4 prosent fra 1981 til 1982.

I U S A er fortsatt samlet produksjon og etterspørsel i klar nedgang. Volumet av bruttonasjonalproduktet gikk ned med en årlig sesongkorrigert rate på om lag 4 prosent både i 4. kvartal i fjor og i 1. kvartal i år regnet fra foregående kvartal. Både utenlandsetterspørselen og investerings- etterspørselen, spesielt boliginvesteringene, viser sterk svikt, mens konsumetterspørselen er i stagnasjon eller svak vekst. Industriproduksjonen har falt sterkt siden i fjor sommer, og tallet på arbeidsløse er nå det høyeste i etterkrigstiden. Neste års statsbudsjett er ennå ikke vedtatt av den amerikanske kongressen, men det er foreslått gjort opp med et meget stort underskudd og inneholder lettelse i beskatningen av personer og foretak. Forskningsinstituttet Data Resources, Inc. regner med at disse tiltakene, som skal iverksettes fra halvårsskiftet av, vil stimulere den innenlandske etterspørselen og føre til vekst i samlet produksjon av varer og tjenester i annet halvår i år.

Industriproduksjonen har vist kraftige svingninger gjennom de to siste årene. I 1980 gikk den sterkt ned i første halvår, men steg tilsvarende i andre halvår. Utviklingen i 1981 var preget av svak vekst i industriproduksjonen gjennom de tre første kvartalene, men siden har den igjen vist betydelig svikt; fra 3. til 4. kvartal i fjor falt den sesongkorrigerte produksjonsindeksen med en årlig rate på hele 21 prosent. Oppgaver for 1. kvartal i år kan tyde på at den kraftige nedgangen har stoppet opp, men produksjonsindeksen var likevel 16,1 prosent (årlig rate) lavere enn i 4. kvartal i fjor.

Tallet på arbeidsløse endret seg lite gjennom siste halvår 1980 og de første tre kvartaler av 1981, men tok til å øke kraftig mot slutten av fjoråret. Den sterke oppgangen i arbeidsløsheten fortsatte utover i 1982, og i mars i år var tallet på arbeidsløse kommet opp i nær 10 millioner. Dette er det høyeste tall siden den annen verdenskrig og tilsvarer en arbeidsløshetsprosent på 9,0. Den sivile sysselsettingen utenom jordbruk var økende fra midten av 1980 til 3. kvartal 1981, men har siden vært i nedgang. I mars i år var tallet på sysselsatte 90,8 millioner etter sesongkorrigerte oppgaver, 1,2 millioner færre enn i september 1981.

Investeringssetterspørselen er i nedgang. Gjennom 1981 var det i særlig grad boligbyggingen som viste svikt, men nedgangstakten i antall igangsatte boliger ble dempet mot slutten av fjoråret og i vintermånedene i år. I 1. kvartal 1982 var boliginvesteringene, regnet i volum, hele 24,9 prosent lavere enn i 1. kvartal 1981. Volumet av de samlede bruttoinvesteringer utenom boliger var i oppgang i 1981, men veksttakten var klart avtakende gjennom året. Oppgaver for 1. kvartal i år viser en svak nedgang fra 4. kvartal i fjor for disse investeringene. Verdien av nye ordrer til investeringsvareindustrien var i god vekst gjennom 1980 og i første halvår 1981, men viste gjennomgående tegn til stagnasjon mot slutten av fjoråret.

Volumet av det private konsumet økte betydelig i de tre siste kvartalene av 1980, men veksttakten avtok raskt utover i 1981. Etter foreløpige oppgaver for første kvartal å dømme er det totale private konsumet fortsatt i svak vekst. Detaljomsetningsvolumet viste derimot kraftig svikt mot slutten av fjoråret, i første rekke som en følge av en markert nedgang i omsetningen av biler og andre varige forbruksgoder.

Prisstigningen har avtatt betydelig siden forsommeren 1981. I mars i år viste konsumprisindeksen en nedgang på 0,3 prosent fra foregående måned, etter sesongkorrigerte tall. Konsumprisene var da 6,6 prosent høyere enn ett år tidligere, mens den tilsvarende stigningstakten i mars 1981 var 10,6 prosent.

Utenlandsetterspørselen er i nedgang. Det totale eksportvolumet nådde en topp tidlig i 1980 og sank gjennom året. Etter en økning fra 4. kvartal 1980 til 1. kvartal 1981 har eksporten siden vist klar nedgang, og svikten har vært tiltakende. Fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år gikk eksportvolumet ned med 10 prosent sesongkorrigert årlig rate. Eksportutviklingen har blant annet sammenheng med den sterke økningen i kursen på amerikanske dollar siden halvårsskiftet 1980. Volumet av den totale importen gikk kraftig ned gjennom sommerhalvåret 1980, men tok seg kraftig opp mot slutten av året og utover i 1981. Importvolumet viste imidlertid avtakende veksttakt mot slutten av fjoråret og gikk noe ned fra 4. kvartal til 1. kvartal i år.

I J a p a n har det funnet sted en konjunkturavdemping, i første rekke som en følge av en svikt i utenlandsetterspørselen mot slutten av 1981. Den innenlandske etterspørselen, og i særlig grad investeringsetterspørselen, viser imidlertid tegn til å ta seg opp. Veksten i industriproduksjonen har foreløpig stoppet opp, men tallet på arbeidsløse endrer seg lite. Prisstigningstakten er nå svært lav.

Industriproduksjonen var gjennomgående i god vekst i 1981, men har hittil i år vist tegn til en svikt som kanskje bare er forbigående. Fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år gikk den sesongkorrigerte produksjonsindeksen ned med 1,0 prosent etter foreløpige oppgaver å dømme. Denne utviklingen i industriproduksjonen har trolig i betydelig grad sammenheng med svikten i vareeksporten i siste del av 1981.

Tallet på arbeidsløse gikk noe opp fra 4. kvartal 1980 til 1. kvartal 1981, men har siden endret seg lite når en ser bort fra tilfeldige svingninger. Antall arbeidsløse var i februar i år 1,2 millioner etter sesongkorrigerte oppgaver. Arbeidsløsheten var da 2,4 prosent, det samme som ett år tidligere.

Investeringsetterspørselen viste svikt gjennom første halvår 1981, men tok seg noe opp igjen mot slutten av fjoråret. Volumet av de private realinvesteringer økte med 5,6 prosent (sesongkorrigert årlig rate) fra 3. til 4. kvartal i fjor ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall. Ordretilgangen til investeringsvareindustrien var også i oppgang i månedene omkring siste årsskifte.

Konsumetterspørselen er i stagnasjon eller svak oppgang. Volumet av det private konsumet økte med 2,2 prosent (sesongkorrigert årlig rate) fra 3. til 4. kvartal 1981. Detaljomsetningsvolumet var i nedgang gjennom første halvår i fjor, men tok seg noe opp i annet halvår. For året som helhet lå imidlertid detaljomsetningsvolumet om lag 6 prosent lavere i 1981 enn i 1980.

Prisstigningstakten avtok betydelig gjennom 1981 og i vintermånedene i år. I februar 1982 var konsumprisene i gjennomsnitt bare 3,1 prosent høyere enn samme måned året før, mens den tilsvarende stigningstakt på samme tid i fjor var 6,4 prosent. Produsentprisindeksen nådde et toppunkt høsten 1980 og har siden endret seg forholdsvis lite. I februar i år var produsentprisene 1,5 prosent høyere enn i februar i fjor. Gjennomsnittlig månedsfortjeneste var i januar i år 5,8 prosent høyere enn ett år tidligere.

Volumet av vareeksporten var i sterk oppgang fra årsskiftet 1978/79 fram til 3. kvartal 1981, men viste markert svikt mot slutten av fjoråret. Med bakgrunn blant annet i den lave innenlandske prisstigningen og den siste tids kursutvikling på yen, er det grunn til å tro at eksportsvikten i noen grad skyldes virkninger av importrestriksjoner på japanske varer i en rekke land. Foreløpige oppgaver

over utenrikshandelen viser også at eksportvolumet tok seg noe opp igjen i 1. kvartal i år. Volumet av vareimporten var i nedgang gjennom de tre første kvartaler i 1981, men viste sterk vekst mot slutten av fjoråret. Etter foreløpige oppgaver å dømme har veksten i vareimporten fortsatt hittil i år.

Import- og eksportprisene beveget seg i stor grad parallelt gjennom 1981; stigende i begynnelsen av året med en viss avdemping mot slutten. I siste kvartal 1981 lå eksportprisene 5,4 prosent høyere enn i samme kvartal året før, mens den tilsvarende stigningstakt for importprisene var 7,2 prosent.

TABELLVEDLEGG FOR UTLANDET

Tabell 1. Storbritannia, konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1975=100	Ordretilg. ¹⁾ Sesongkorr. 1975=100	Detaljoms- volum Sesongkorr. 1978=100	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 15/1-74=100
1 9 8 0					
April	98,1	91	104,5	1 456	260,8
Mai	96,7	93	103,7	1 495	263,2
Juni	96,6	95	104,0	1 542	265,7
Juli	95,5	87	104,5	1 609	267,9
August	93,3	90	105,0	1 697	268,5
September	92,0	71	103,5	1 791	270,2
Oktober	91,0	74	104,5	1 893	271,9
November	89,9	75	104,2	2 030	274,1
Desember	89,0	79	103,9	2 137	275,6
1 9 8 1					
Januar	88,3	90	108,1	2 209	277,3
Februar	89,3	84	106,1	2 281	279,8
Mars	88,7	114	105,7	2 354	284,0
April	88,8	87	104,5	2 421	292,2
Mai	88,1	84	104,1	2 486	294,1
Juni	89,9	99	105,3	2 539	295,8
Juli	89,3	98	104,7	2 590	297,1
August	89,6	92	105,7	2 643	299,3
September	90,5	76	105,9	2 692	301,0
Oktober	91,5	90	106,2	2 726	303,7
November	90,0	85	105,6	2 760	306,9
Desember	88,3	77	104,6	2 769	308,8
1 9 8 2					
Januar	88,4	92	107,0	2 812	310,6
Februar	90,0		106,1	2 818	310,7
Mars			107,0	2 823	313,4

1) Volumet av tilgangen på nye ordrer til investeringsvareindustrien fra innenlandske kunder.

Tabell 2. Vest-Tyskland, konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1976=100	Ordretilg. ¹⁾ Sesongkorr. 1976=100	Detaljoms- volum Sesongkorr. 1970=100	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1976=100
1 9 8 0					
Mai	110	110,7	125	858	116,8
Juni	109	113,0	124	882	117,4
Juli	109	111,0	129	902	117,6
August	104	109,2	127	915	117,7
September	108	105,8	128	933	117,7
Oktober	107	110,2	129	961	117,9
November	104	104,6	128	992	118,6
Desember	109	110,7	126	1 037	119,3
1 9 8 1					
Januar	105	106,0	126	1 059	120,3
Februar	108	106,4	133	1 095	121,2
Mars	107	103,7	125	1 138	122,0
April	108	112,4	124	1 175	122,8
Mai	107	104,7	125	1 231	123,3
Juni	107	105,9	120	1 267	123,9
Juli	106	103,0	123	1 315	124,4
August	107	102,7	127	1 368	124,8
September	109	106,3	123	1 427	125,4
Oktober	106	98,4	126	1 475	125,8
November	107	101,9	125	1 523	126,4
Desember	105	102,2	124	1 563	126,8
1 9 8 2					
Januar	106	102,0	122	1 595	127,9
Februar	106	94,5		1 641	128,2
Mars				1 692	128,4
April					129,0

1) Volumet av tilgangen på nye ordrer til verkstedindustrien fra innenlandske kunder.

Tabell 3. Frankrike, konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1970=100	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1970=100
1 9 8 0			
Mai	131	1 473	247,1
Juni	131	1 460	248,7
Juli	135	1 470	252,4
August	135	1 457	254,9
September	128	1 446	257,1
Oktober	131	1 442	259,9
November	129	1 476	261,7
Desember	133	1 515	264,0
1 9 8 1			
Januar	127	1 562	267,1
Februar	130	1 606	269,6
Mars	129	1 663	272,3
April	128	1 724	276,0
Mai	130	1 795	278,5
Juni	131	1 825	281,2
Juli	129	1 849	286,1
August	129	1 837	289,6
September	131	1 852	292,9
Oktober	131	1 877	296,5
November	131	1 896	299,2
Desember	133	1 902	301,0
1 9 8 2			
Januar	128	1 923	304,1
Februar	127	1 955	307,2
Mars		1 968	310,8
April		1 991	

Tabell 4. Italia, konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1975=100	Detaljoms.- volum Ukorrigert 1975=100	Arbeidsløshet Ukorrigert 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1975=100
1 9 8 0				
Mai	127,9	125,5		213,8
Juni	131,9	122,2		215,8
Juli	130,2	122,0	1 812	219,4
August	111,5	107,9		221,7
September	126,7	124,6		226,4
Oktober	128,6	127,3	1 722	230,3
November	133,6	123,2		235,1
Desember	125,6	173,9		238,2
1 9 8 1				
Januar	124,7	102,8	1 717	242,6
Februar	134,2	92,8		247,0
Mars	133,4	100,2		250,5
April	132,7	106,4	1 826	253,8
Mai	124,5	103,2		257,5
Juni	125,9	104,0		260,2
Juli	129,4	100,6	2 013	262,4
August	108,1	92,2		264,1
September	129,3			267,9
Oktober	125,2		2 096	273,2
November	134,1			277,8
Desember	126,2			280,7
1 9 8 2				
Januar	126,8			284,4
Februar	136,8			288,2
Mars	135,7			290,8
April				293,5

Tabell 5. S v e r i g e , konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1968=100	Ordretilg. ¹⁾ Ukorrigert 1970=100	Arbeidsløshet Ukorrigert 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1980=100
1 9 8 0				
April	136	250	..	97,9
Mai	107	213	70	98,2
Juni	133	262	85	98,5
Juli	138	118	80	99,3
August	132	258	88	99,9
September	130	272	92	102,7
Oktober	128	290	92	104,2
November	131	268	96	104,8
Desember	127	295	86	105,2
1 9 8 1				
Januar	129	297	108	107,2
Februar	131	290	106	109,3
Mars	129	286	90	109,8
April	129	257	87	110,5
Mai	128	272	81	111,2
Juni	127	278	86	111,6
Juli	127	126	104	112,6
August	124	241	116	113,5
September	121	266	127	114,5
Oktober	122	309	133	115,0
November	123	269	128	115,4
Desember	124	320	125	114,9
1 9 8 2				
Januar	123	280	153	117,4
Februar	127	265	135	119,0
Mars			124	119,3

1) Verdi av tilgang på nye ordrer til verkstedindustrien ekskl. skipsverft fra innenlandske kunder.

Tabell 6. U S A , konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1967=100	Ordretilg. ¹⁾ Sesongkorr. Mrd.dollar	Detaljoms.- volum ²⁾ Sesongkorr. Mrd.dollar	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1967=100
1 9 8 0					
April	148,0	22,16	42,8	7 370	242,5
Mai	143,5	20,23	42,7	8 059	244,9
Juni	140,2	21,11	43,0	8 024	247,6
Juli	139,3	23,52	43,6	8 330	247,8
August	141,2	21,28	43,2	8 239	249,4
September	143,9	22,52	43,0	8 024	251,7
Oktober	146,5	21,63	43,5	8 109	253,9
November	148,9	23,35	43,7	8 066	256,2
Desember	150,4	24,66	43,7	7 899	258,4
1 9 8 1					
Januar	151,1	24,82	44,1	8 022	260,5
Februar	151,2	21,19	44,3	7 965	263,2
Mars	151,6	24,46	44,5	7 958	265,1
April	152,0	24,72	44,4	7 899	266,8
Mai	152,8	23,87	44,4	8 248	269,0
Juni	152,4	23,23	44,7	8 004	271,3
Juli	153,2	24,23	44,4	7 824	274,4
August	153,2	24,70	44,5	7 978	276,5
September	151,1	23,03	44,0	8 236	279,3
Oktober	148,0	21,00	43,2	8 669	279,9
November	145,0	23,81	43,2	9 100	280,7
Desember	142,0	22,52	43,0	9 571	281,5
1 9 8 2					
Januar	138,3	22,23	42,1	9 298	282,5
Februar	140,5		43,3	9 575	283,4
Mars	139,7		43,3	9 854	283,1

1) Verdi av tilgang på nye ordrer til investeringsvareindustrien.

2) 1972-priser.

Tabell 7. J a p a n , konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1975=100	Ordretilig. ¹⁾ Sesongkorr. Mrd.yen	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1975=100
1 9 8 0				
April	144,5	740	1 130	136,1
Mai	142,6	943	1 110	137,3
Juni	141,8	711	1 120	138,0
Juli	141,9	749	1 160	138,0
August	136,3	690	1 160	137,6
September	141,2	708	1 160	140,1
Oktober	142,6	1 035	1 180	140,4
November	140,7	733	1 270	140,6
Desember	143,0	978	1 230	140,1
1 9 8 1				
Januar	144,2	756	1 190	141,5
Februar	145,1	796	1 220	141,3
Mars	143,9	836	1 260	142,0
April	144,6	783	1 310	143,1
Mai	141,9	790	1 350	144,3
Juni	145,4	741	1 340	144,5
Juli	147,1	612	1 250	144,1
August	142,8	693	1 160	143,2
September	148,3	735	1 280	145,6
Oktober	150,5	853	1 270	146,1
November	150,3	688	1 250	145,7
Desember	149,1	785	1 240	146,1
1 9 8 2				
Januar	149,7	768	1 270	146,1
Februar	149,6		1 230	145,7
Mars	148,2			146,0

1) Verdien av tilgangen på nye ordrer til maskinindustrien fra innenlandske kunder.

Tabell 8. B r u t t o n a s j o n a l p r o d u k t i u t v a l g t e l a n d

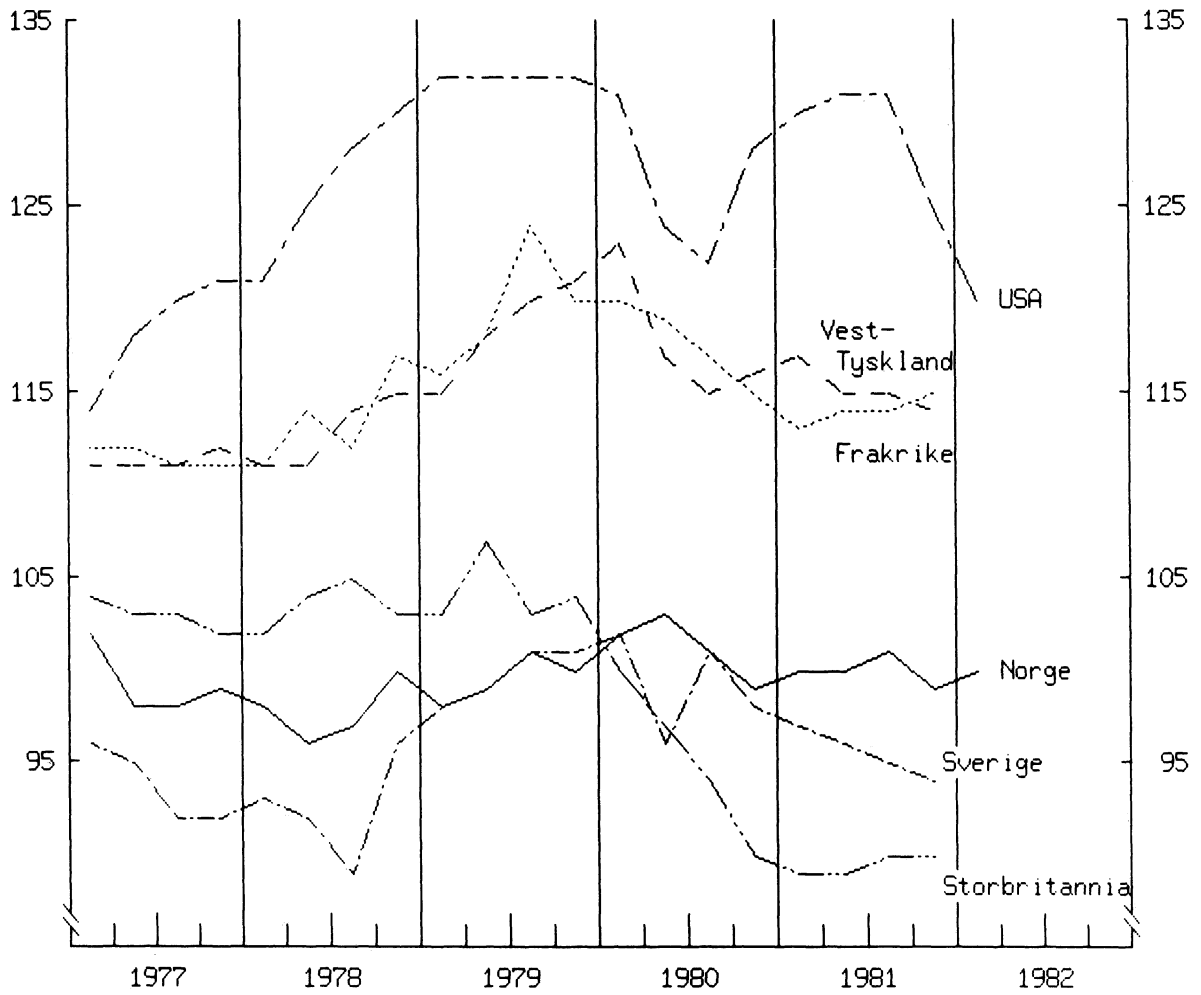
Prosentvis volumendring fra foregående år

	1976	1977	1978	1979	1980	1981 anslag	1982 prognose
Danmark	7	2	1 1/4	3	- 1/4	- 1/4	3 1/4
Frankrike	5 1/4	3	3 3/4	3 1/2	1 1/4	1/2	3 1/2
Italia	6	2	2 3/4	5	4	0	1
Japan	5 1/4	5 1/4	5	5 1/2	4 1/4	3 3/4 ¹⁾	3 3/4
Norge	6 3/4	3 1/2	4 1/2	4 1/2	3 3/4	3/4 ¹⁾	-1 1/2
USA	5 1/2	5 1/2	4 1/2	2 3/4	- 1/4	1 3/4	- 1/2
Storbritannia	3 1/2	1 1/4	3 1/4	1 1/2	-2 1/2	-2 1/2	1 1/4
Sverige	1 1/4	-2	1 1/4	4	1 3/4	-1	1 1/4
Vest-Tyskland	5 1/4	3	3 1/4	4 1/2	1 3/4	-1	1 1/4

K i l d e : OECD og nasjonale opplysninger.

1) Foreløpig nasjonalregnskapstall.

Industriproduksjon uten bergverksdrift og kraftforsyning i utvalgte land.
 Sesongkorrigert. 1975=100.
 Beregnet på grunnlag av OECD Main Economic Indicators.

Heller ikke i Norge kan det spores klare tegn til konjunkturomslag. Ordrestatistikken for 1. kvartal - som nå foreligger - tyder på fortsatt svikt i den innenlandske investeringsetterspørselen. For den del av konsumvareetterspørselen som ordrestatistikken dekker, peker den mot moderat nedgang, eller i beste fall stagnasjon. Etter detaljomsetningsindeksen å dømme ga likevel samlet konsumvareetterspørsel moderate vekstimpulser til økonomien i 1. kvartal, og inntektsoppgjøret vil kunne gi rom for fortsatt oppgang i det private forbruket en tid framover. På noe lengre sikt vil likevel den del av inntektsoppgjøret som var avsluttet da dette ble skrevet neppe gi nye vekstimpulser til samlet konsumeretterspørsel. På bakgrunn av inntektsoppgjøret hittil og importprisutviklingen er det sannsynlig at prisstigningen alt i alt vil bli noe svakere fra 1981 til 1982 enn året før. Den forholdsvis svake stigning i produsentprisindeksen for industrien siden sommeren i fjor peker i samme retning. Men det ser ut til at lønnsøkningen vil være sterk nok til ytterligere å svekke norsk industris konkurranseevne.

Heller ikke for utenlandsetterspørselen peker ordrestatistikken mot snarlig omslag oppover, og den tradisjonelle vareeksporten har vært i nedgang i de siste månedene. Nedgangen kan være tilfeldig, men om den fortsetter utover våren og sommeren, kan det være grunn til å tro at mer konjunkturbestemte faktorer ligger bak. En mulig forklaring kan være at den gjenspeiler en reaksjon i lageretterspørselen i utlandet etter en forhastet lageroppbygging i fjor; det ventede konjunkturomslaget ute har stadig blitt forsinket. Men en kan heller ikke se bort fra at utviklingen i vareeksporten de siste par årene til en viss grad kan henge sammen med endringer i norske markedsandeler.

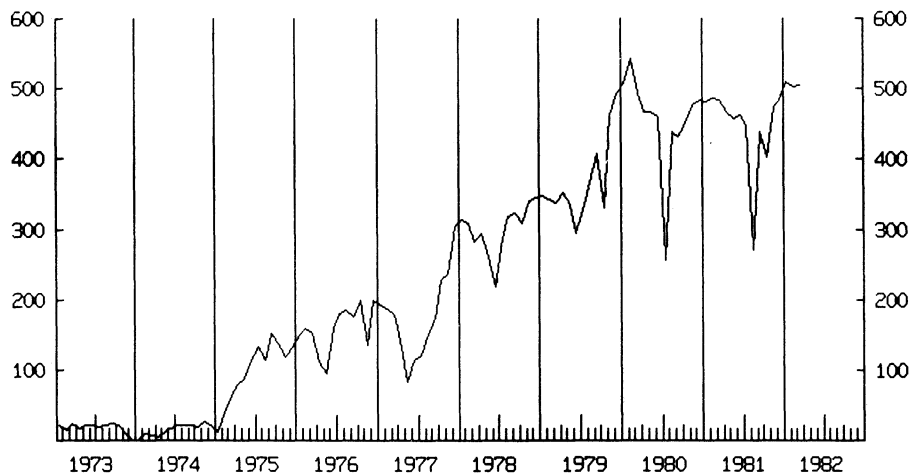
Som følge av etterspørselsstagnasjonen er det nå liten eller ingen produksjonsvekst, og arbeidsløsheten er nå temmelig høy etter norsk målestokk, selv om den fortsatt er lav sett i et internasjonalt perspektiv. Med fortsatt stagnasjon eller bare svak vekst i produksjonen er det - forutsatt uendret arbeidsmarkedspolitik - grunn til å tro at arbeidsløsheten vil fortsette å øke noe gjennom 1982, når en ser bort fra rene sesongvariasjoner og tilfeldige svingninger. Situasjonen på arbeidsmarkedet skifter imidlertid betydelig fra næring til næring og fra distrikt til distrikt. Dette innebærer at en del av arbeidsløsheten - som før - må ses på bakgrunn av at arbeidskraftens mobilitet er forholdsvis liten. Likevel er det neppe tvil om at den sterke økningen i arbeidsløsheten de siste to årene i stor grad har vært konjunkturbetinget, selv om også økt registrerings-tilbøyelighet kan ha bidratt.

I n d u s t r i p r o d u k s j o n e n endrer seg fortsatt lite når en ser bort fra sesongvariasjoner og tilfeldige svingninger (se figur 1.1). I 1. kvartal lå den sesongkorrigerte indeksen både for industrien alene og for bergverksdrift (regnet uten utvinning av olje og gass), industri og kraftforsyning sett under ett 0,4 prosent høyere enn i 4. kvartal i fjor. Eksportvareproduksjonen (figur 1.2) gikk noe ned (1,2 prosent), men denne nedgangen henger sammen med det tilfeldige lave januartallet (se forrige oversikt); tallene for februar og mars lå på om lag samme nivå som for september, oktober og november i fjor. De tilfeldige lave tallene omkring årsskiftet gjaldt særlig produksjonen av ikke-jernholdige metaller, som nå har tatt seg opp igjen. Indeksen for denne industrigruppen lå i mars på det høyeste nivå på et år, men en kan selvsagt ikke slutte noe om den bakenforliggende konjunkturtendensen på grunnlag av tall bare for en enkelt måned. - Investeringvareproduksjonen har gjennomgående gått litt ned i løpet av siste høst og vinter, mens konsumvareproduksjonen stort sett har vist litt oppgang.

Sammenliknet med samme periode i fjor viste produksjonen i bergverksdrift, industri og kraftforsyning sett under ett en stigning på 1,9 prosent i 1. kvartal, mens produksjonen i industrien alene lå på om lag samme nivå som ett år tidligere. Produksjonen i kraftforsyning økte med 5,6 prosent og i bergverk med 4,5 prosent. Produksjonsutviklingen i bergverksdrift er dominert av olje- og gassutvinningen, som også steg med 4,5 prosent.

Figuren nedenfor viser at utvinningen av råolje og naturgass tok til å skyte fart fra vinteren 1975. Når en ser bort fra eventuelle sesongvariasjoner og tilfeldige svingninger (som har vært mange og store i denne sektoren, bl.a. som følge av streiker og utblåsninger) var den stort sett i kraftig oppgang til og med 1979. Senere har olje- og gassutvinningen sett under ett endret seg lite.

Utvinning av råolje og naturgass.
Produksjonsindeks. 1975=100.

Arbeidsløsheten fortsetter å øke. Dette er ikke overraskende sett på bakgrunn av at veksten i totalproduksjonen i beste fall er svært moderat. Erfaringer viser at det ofte trengs mer enn en svak produksjonsvekst for å hindre oppgang i arbeidsløsheten. Den sesongkorrigerede kurven for tallet på arbeidsløse registrert ved arbeidskontorene (se figur 2.1) steg sterkt fra mars til april, da det sesongkorrigerede arbeidsløshetstallet nådde et nivå høyere enn noen gang tidligere i etterkrigstiden. Men det må tilføyes at sammenlikninger av arbeidsløsheten over lengre tidsrom er usikre, blant annet fordi registreringshyppigheten har økt betydelig i de senere årene. - Ved utgangen av april i år var det registrert 37 800 helt arbeidsløse ved arbeidskontorene (ukorrigeret for sesongsvingninger), dvs. om lag 9 300 flere enn ett år tidligere, og hele 17 300 flere enn to år tidligere. Arbeidsløshetsprosenten var 2,2 ved utgangen av april, mot 1,7 ett år tidligere og 1,2 to år tidligere. Sett i internasjonalt perspektiv er arbeidsløsheten i Norge fortsatt forholdsvis lav. - Det sesongkorrigerede tallet for ledige plasser viste stort sett svak nedgang gjennom 1981 (figur 2.1), men endret seg forholdsvis lite i løpet av siste vinter og vår. Ukorrigeret for sesongsvingninger, men korrigeret for virkningen av utvidet meldeplikt, var tallet på ledige plasser registrert ved arbeidskontorene ved utgangen av april 7 100, mot 7 900 på samme tidspunkt i fjor.

Tallet på personer berørt av permisjoner og innskrenkninger var ved utgangen av april ca. 16 800. Av disse hang 3 431 permisjoner sammen med transportstreiken. Ser vi bort fra disse, var det om lag 2 200 flere som var berørt av permisjoner og innskrenkninger ved utgangen av april i år enn på samme tid i fjor.

En må regne med at tendensen i utviklingen i arbeidsløsheten fortsatt vil kunne peke oppover utover sommeren og høsten.

Etter Statistisk Sentralbyrås siste arbeidskraftundersøkelse (uken 15.-21. februar) var tallet på arbeidssøkere uten arbeidsinntekt¹⁾ 38 000, mot 37 000 ett år tidligere. Tallet på arbeidssøkere i alt utgjorde i februar 1,9 prosent av arbeidsstyrken, mot 1,8 prosent ett år tidligere. For kvinner gikk det tilsvarende prosenttallet ned fra 2,3 til 2,0 og for menn opp fra 1,5 til 1,9. Blant personer under 25 år utgjorde arbeidssøkere 5,4 prosent av tilsvarende arbeidsstyrke i februar 1982, mot 5,9 prosent ett år tidligere. - Tallet på sysselsatte gikk etter arbeidskraftundersøkelsen ubetydelig ned fra februar 1981 til februar 1982. I industrien gikk sysselsettingen betydelig ned, mens den viste markert oppgang i de tjenesteytende næringer sett under ett.

Hovedinntrykket fra den siste o r d r e s t a t i s t i k k e n , som nettopp er offentliggjort, og som gjelder 1. kvartal i år, er at både utenlandsetterspørselen og den innenlandske investeringsetterspørselen fortsatt viser en viss svikt. Den konjunkturbestemte svikten er på langt nær så sterk som tallene synes å tyde på; tilfeldige forhold har i stor grad spilt inn. Også den delen av konsumetterspørselen som ordrestatistikken dekker synes å være i stagnasjon eller svak nedgang. - De samlede ordrereservene i metall- og verkstedindustri har bare endret seg lite gjennom det siste halve året når vi ser bort fra produksjon av skip og oljeplattformer.

For produksjon av metaller og verkstedprodukter (medregnet skip og oljeplattformer mv.) sett under ett gikk ordretilgangen fra innenlandske kunder meget sterkt ned i løpet av siste halvår i fjor (se figur 3.1), og nedgangen fortsatte, men i svakere tempo, i 1. kvartal i år. Den hang i første rekke sammen med uvanlig høy ordreinngang i 2. kvartal i fjor i forbindelse med utbyggingen av oljesektoren. Ukorrigert for sesongsvingninger var den innenlandske ordretilgangen i 1. kvartal i år hele 23 prosent lavere enn ett år tidligere regnet i verdi og lå om lag på samme nivå som to år tidligere.

Som figur 3.2 viser passerte den sesongkorrigerte verdiindeksen for ordretilgangen fra hjemmemarkedet til verkstedindustrien utenom skipsverft og produksjon av oljeplattformer mv. en topp i første halvår i fjor og har senere gjennomgående vært i moderat nedgang. Denne indeksen er - fordi olje og skip er trukket ut - langt mindre påvirket av store enkeltordrer - og gir derfor et bedre (men ikke nødvendigvis godt) inntrykk av konjunkturbevegelsene i investeringsetterspørselen enn den indeksen for innenlandsk ordretilgang som er vist i figur 3.1. Den ukorrigerte indeksen for innenlandsk ordretilgang til verkstedindustrien utenom produksjon av oljeplattformer mv. og skip lå i 1. kvartal i år 8 prosent lavere enn ett år tidligere regnet i verdi. Men den konjunkturbestemte nedgangen var ikke så sterk; innenlandsk ordretilgang var forholdsvis høy i 1. kvartal i fjor, blant annet som følge av en tilfeldig betinget sterk ordreøkning fra innenlandske kunder til elektroteknisk industri.

Blant konsumvarene viste ordretilgangen ingen store endringer for klær og skotøy, men betydelig nedgang (sesongkorrigert) fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år for tekstilvarer (se figur 3.4). Men også denne nedgangen var i stor grad tilfeldig betinget. Samlet ordretilgang for tekstilvareproduksjonen lå i 1. kvartal (sesongkorrigert) om lag på gjennomsnittsnivået for perioden 4.kvartal 1980 - 3. kvartal 1981.

Også for utenlandsetterspørselen var tallene for 1. kvartal i år tilsynelatende svært lave; for metaller og verkstedprodukter under ett (figur 3.1) gikk tilgangen på nye eksportordrer sterkt ned både i 4. kvartal i fjor og i 1. kvartal i år. Men nedgangen var i forholdsvis liten grad konjunkturbestemt; den hang blant annet sammen med en uvanlig stor langsiktig enkeltordre fra utlandet til primær metallindustri (se figur 3.3) og uvanlig høy eksportordretilgang til maskinindustrien i 3. kvartal i fjor i forbindelse med olje- og gassutbyggingen. Nedgangen i utenlandsetterspørselen må også ses på bakgrunn av tilfeldige topper i tilgangen på nye eksportordrer både for metallvarer og elektriske apparater og materiell (se figur 3.2) i 4. kvartal i fjor. Dessuten hadde skipsproduksjonen, der ordretilgangen svinger sterkt fra kvartal til kvartal, spesielt lav tilgang på nye ordrer fra utlandet i 1. kvartal i år.

1) "Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt" omfatter personer som ikke utførte - eller var midlertidig fraværende fra - inntektsgivende arbeid i undersøkelsesuken, men som ved å kontakte den offentlige arbeidsformidlingen, annonsere selv, svare på annonser o.l. forsøkte å skaffe seg inntektsgivende arbeid. Tallene for denne gruppen må ikke forveksles med Arbeidsdirektoratets tall for registrerte arbeidsløse.

K o n s u m v a r e e t t e r s p ø r s e l e n fortsetter å gi moderate vekstimpulser til økonomien; den sesongkorrigererte kurven for detaljomsetningsvolumet (se figur 7.1) har gjennomgående pekt oppover siden i fjor sommer. I 1. kvartal i år lå likevel detaljomsetningsvolumet (sesongkorrigert) på om lag samme nivå som i 4. kvartal i fjor, men dette har sammenheng med det tilfeldige høye desembertallet. Sesongkorrigererte oppgaver viser særlig sterk stigning i omsetningsvolumet utover høsten og vinteren for gruppen motorkjøretøyer og bensin, men også omsetningen av møbler og innbo gikk noe opp. - Sammenliknet med samme periode året før gikk detaljomsetningsvolumet opp med 2,5 prosent i 1. kvartal. Stigningen omfattet i første rekke varige forbruksvarer. - Inntektsoppgjøret var ennå ikke avsluttet da dette ble skrevet, men det er klart at inntektsutviklingen utover sommeren og høsten vil kunne gi rom for en fortsatt oppgang i det private forbruket en tid framover. Det er likevel uvisst hvor mye av inntektsøkningen som vil slå ut i økt konsum; en betydelig del kan bli spart.

Den underliggende tendensen til prisstigning er fortsatt sterk, selv om stigningen i k o n s u m p r i s i n d e k s e n fra mars til april var forholdsvis moderat (0,5 prosent), i første rekke som følge av forbigående stagnasjon i matvareprisene og i prisene for bolig, lys og brensel sett under ett. Fra desember i fjor til april i år steg konsumprisindeksen med 5,9 prosent, eller bare litt svakere enn i samme periode ett år tidligere (6,4 prosent). I gjennomsnitt for de fire første månedene av året lå totalindeksen 11,7 prosent høyere enn i samme periode 1981 (se tabellen nedenfor). - Blant de enkelte konsumgruppene var det særlig gruppen drikkevarer og tobakk og gruppen matvarer som viste sterk prisstigning fra januar-april 1981 til januar-april 1982 (henholdsvis 17,6 prosent og 15,4 prosent). Gruppen drikkevarer og tobakk veier lite i totalindeksen (se tabellen) og bidrog derfor også forholdsvis lite til stigningen i denne. Gruppen matvarer bidrog derimot med vel en fjerdedel, og gruppene bolig, lys og brensel og reiser og transport med 16-17 prosent hver. Til sammen bidrog disse tre gruppene med om lag 60 prosent av stigningen i totalindeksen fra januar-april 1981 til januar-april 1982. På bakgrunn av inntektsoppgjøret hittil og importprisutviklingen er det sannsynlig at prisstigningen alt i alt vil bli noe svakere fra 1981 til 1982 enn året før. Den forholdsvis svake stigningen i produsentprisindeksen for industrien siden i fjor sommer kan peke i samme retning; fra juli i fjor til april i år steg denne indeksen bare med 3,6 prosent, mot en stigning på 7,8 prosent gjennom foregående nīmānedersperiode. Det er sannsynlig at denne utviklingen av produsentprisene kan innvarsle en lavere stigningstakt også for konsumprisene for norskproduserte industrielle konsumvarer¹⁾. - Men det vil likevel - selv med tendens til svakere prisstigning - bli vanskelig å unngå en ytterligere svekkelse av vår internasjonale konkurransevne som følge av kostnadsutviklingen.

Stigning i konsumprisene

	Vekt (i prosent)	Endring i prosent	
		Mars 1982- april 1982	Jan.-april 1981- jan.-april 1982
Total	100,0	0,5	11,7
Matvarer	19,8	-	15,4
Drikkevarer og tobakk	3,8	-	17,6
Klær og skotøy	10,0	0,8	8,4
Bolig, lys og brensel	16,4	-0,1	11,6
Møbler og husholdningsartikler	9,5	0,7	11,2
Helsepleie	2,2	-	9,0
Reiser og transport	19,7	0,6	10,0
Fritidssysler og utdanning	11,3	2,9	9,0
Andre varer og tjenester	7,3	0,1	13,3

1) Delindeksen "Andre norskproduserte konsumvarer", som veier med over en tredjedel i total konsumprisindeks.

Verdien av v a r e e k s p o r t e n (regnet uten eksport av skip, oljeplattformer mv., råolje og naturgass) passerte en bunn sommeren 1980 og var deretter i moderat oppgang fram til høsten 1981. Siden har eksportverdien stort sett gått noe ned. Det ble i forrige oversikt pekt på at de forholdsvis lave tallene i månedene omkring årsskiftet i stor grad var tilfeldig betinget. Men også marstallet var relativt lavt. Apriltallet var enda noe lavere, men det er uvisst i hvilken grad transportstreiken kan ha virket inn på vareeksporten i april. Om eksportverdien ikke tar seg opp igjen utover sommeren kan det være grunn til å tro at det også er mer varige konjunkturbestemte forhold som ligger bak eksportsvikten. I så fall kan det være en mulig forklaring på eksportutviklingen de siste 1 - 1 1/2 år at de utenlandske importørene av konjunkturfølsomme norske stabelvarer i 1981 trodde at et konjunkturomslag var forholdsvis nært forestående og dekket seg med moderate lagerkjøp. Men da konjunkturomslaget stadig lot vente på seg opphørte lagerkjøpene, og norsk eksport mistet denne stimulansen. I alle de land som er våre viktigste handelspartnere viste samlet vareimport volumnedgang gjennom 1981 og trolig også utover vinteren 1982.

Verdien av samlet norsk vareeksport i 1. kvartal i år¹⁾ lå 2,9 milliarder kroner, eller 11 prosent, høyere enn i samme kvartal i fjor. Oppgangen skyldtes i første rekke en sterk økning i eksporten av naturgass - se tabellen nedenfor - men også den tradisjonelle vareeksporten steg betydelig regnet i verdi. Derimot gikk eksporten av råolje noe ned. - I de fire første månedene av 1982 lå eksporten av råolje direkte fra feltet om lag 0,1 milliarder kroner høyere enn i samme periode ett år tidligere (+0,5 prosent), mens eksporten av naturgass økte med hele 2,4 milliarder kroner (+42 prosent). Den tradisjonelle vareeksporten steg med 6 prosent. Som følge av utførsel av to oljeplattformer i april steg eksporten av oljeplattformer meget sterkt - fra vel 50 millioner kroner i januar-april i fjor til vel 760 millioner kroner i januar-april 1982.

Verdien av vareeksporten i 1. kvartal

	1981 Milliarder kroner	1982 Milliarder kroner	Endring	
			Milliarder kroner	Prosent
Tradisjonell vareeksport ¹⁾	11,8	12,9	+1,1	+ 9
Eksport av råolje	7,6	7,4	-0,3	- 4
Eksport av naturgass	4,3	6,1	+1,8	+43
Eksport av oljeplattformer mv.	0,0	0,1	+0,1	-
Eksport av skip	1,2	1,4	+0,2	+15
Vareeksport i alt	25,0	27,8	+2,9	+11

1) Vareeksport utenom eksport av skip, oljeplattformer mv., råolje og naturgass.

Blant de tradisjonelle eksportvarene var det i 1. kvartal til dels betydelig økning i eksportverdien fra samme kvartal i fjor for fisk og fiskevarer, jern og stål og treforedlingsprodukter, mens eksportverdien gikk ned for ikke-jernholdige metaller.

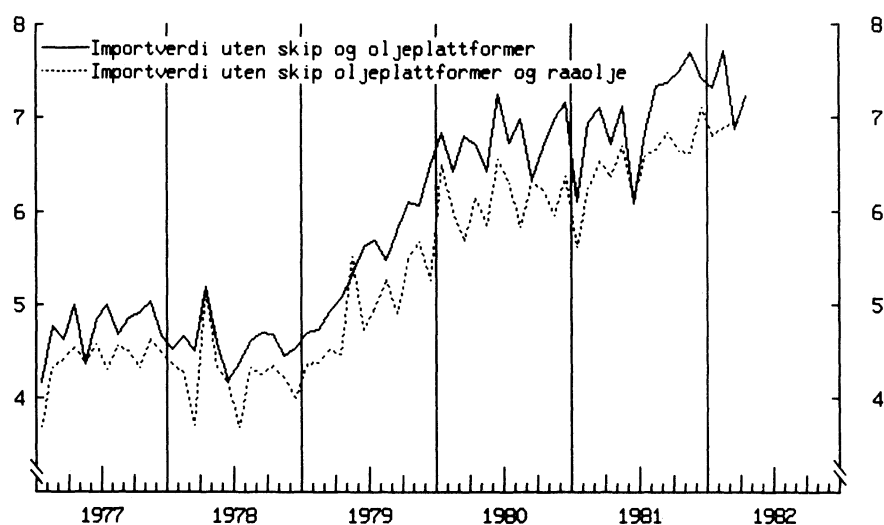
Det forelå da dette ble skrevet ennå ingen nye tall verken for eksportprisene eller for volumet av samlet tradisjonell vareeksport. Som nevnt i forrige oversikt pekte verdiutviklingen for vareeksporten mot nedgang i den sesongkorrigerte kurven for volumet av den tradisjonelle vareeksporten fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år. Volumoppgaver for noen få viktige enkeltvarer som nå foreligger viser likevel betydelig økning i eksportvolumet fra samme kvartal i fjor. Det gjelder blant annet treforedlingsprodukter, ferrolegeringer, aluminium og fisk og fiskevarer. For kunstgjødsel gikk derimot eksportvolumet betydelig ned fra 1. kvartal i fjor til 1. kvartal i år.

1) Mars er den siste måneden med eksportoppgaver for skip.

Den sesongkorrigerte verdien av vareimporten regnet uten skip og oljeplattformer har vist sterke svingninger i løpet av vinteren og våren. Etter kraftig nedgang fra februar til mars gikk importverdien noe opp igjen i april (se figur 9.1). Det er heller ikke for vareimporten mulig å si noe om i hvilken grad transportstreiken kan ha virket inn på apriltallet, men utslagene kan neppe ha vært svært store.

Det er i første rekke markerte variasjoner i den registrerte råoljeimporten som er årsaken til de sterke svingningene i kurven for importverdien i figur 9.1 gjennom årets første kvartal¹⁾. En sesongkorrigert kurve for verdien av vareimporten, der ikke bare importverdien av oljeplattformer mv. og skip er trukket ut, men også importverdien av råolje, synes å vise en fortsatt tendens til moderat importstigning (se figuren nedenfor).

Vareimport.
Sesongkorrigerte verdital. Milliarder kroner.

Sammenliknet med samme periode året før økte verdien av vareimporten i 1. kvartal med 2,2 milliarder kroner, eller med 12 prosent (se tabellen nedenfor). Her er verken verdien av skip, oljeplattformer mv. eller råolje regnet med; alle disse postene, som tidvis kan komme opp i store beløp, viser ofte sterke tilfeldige svingninger. Den registrerte råoljeimporten gikk ned med hele 0,5 milliarder kroner fra 1. kvartal 1981 til 1. kvartal 1982, mens importen av skip og oljeplattformer økte med henholdsvis 0,1 milliarder kroner og 0,2 milliarder kroner i samme tidsrom. Samlet vareimport økte med 2,0 milliarder kroner, eller med 9 prosent.

Verdien av vareimporten i 1. kvartal

	1981 Milliarder kroner	1982 Milliarder kroner	Endring	
			Milliarder kroner	Prosent
Tradisjonell vareimport (uten skip, oljeplattformer og råolje)	19,0	21,2	+2,2	+12
Import av råolje	1,5	1,1	-0,5	-31
Import av oljeplattformer mv.	0,4	0,6	+0,2	+40
Import av skip	1,0	1,0	+0,1	+ 9
Vareimport i alt	21,9	23,9	+2,0	+ 9

1) Mars er siste måned med importoppgaver for råolje.

I de fire første månedene av 1982 kom samlet importverdi regnet uten skip og oljeplattformer opp i 29,1 milliarder kroner. Dette er en økning på 8 prosent fra samme periode året før.

Blant de enkelte importvarene utenom skip, oljeplattformer og råolje viste biler og møbler særlig sterk stigning i importverdien i 1. kvartal i forhold til samme kvartal i fjor. Også importen av blant annet maskiner og jern og stål gikk en del opp regnet i verdi. For industrielle råvarer sett under ett (unntatt brenselstoffer) gikk importverdien derimot noe ned. Det samme gjaldt innførsel av drikkevarer og tobakk, mens matvareimporten viste svak økning.

TABELLVEDLEGG FOR NORGE

Tabell 1. Industriproduksjon. Endring i sesongkorrigert indeks fra foregående tremånedersperiode. Prosent

	1981/82			
	April-juni	Juli-sept.	Okt.-des.	Jan.-mars
Bergverksdrift ¹⁾ , industri og kraftforsyning	0,9	0,0	-0,2	0,4
Bergverksdrift ¹⁾	0,8	-0,8	-4,9	10,2
Industri	0,3	0,6	-1,4	0,4
Kraftforsyning	2,1	-0,7	7,3	-2,2
Produksjon ²⁾ etter anvendelse:				
Eksport	1,6	2,2	-3,5	-1,2
Konsum	0,5	-1,0	1,4	0,2
Investering	0,3	1,0	0,6	-0,8
Vareinnsats i bygg og anlegg	0,1	-2,1	-0,8	4,5
Vareinnsats ellers	0,4	0,9	0,9	-1,0

1) Utenom utvinning av olje og naturgass.

2) Bergverksdrift (utenom utvinning av råolje og naturgass), industri og kraftforsyning i alt.

Tabell 2. Industriproduksjon. Endring i ukorrigert indeks fra samme periode året før. Prosent

	Okt.-des.	Jan.-mars
Industri i alt	0,0	-0,2
Næringsmidler, drikkevarer og tobakk	-0,4	0,5
Tekstilvarer, bekledningsvarer, lær og lærvarer	-7,8	-8,9
Trevarer	-2,7	-3,4
Treforedling	6,8	6,0
Grafisk produksjon og forlagsvirksomhet	-1,3	0,7
Kjemiske produkter, mineralolje-, kull-, gummi- og plastprodukter	-1,4	-1,4
Mineralske produkter	-2,7	1,3
Jern, stål og ferrolegeringer	0,8	-3,9
Ikke-jernholdige metaller	1,4	-3,9
Metallvarer	-2,2	-1,2
Maskiner	4,7	1,6
Elektriske apparater og materiell	2,6	5,4
Transportmidler	1,5	0,8
Tekniske og vitenskapelige instrumenter, foto- og optiske artikler	3,3	0,9
Industriproduksjon ellers	-5,8	4,8

Tabell 3. Registrert arbeidsløshet. 1 000 personer

	1980/81					1981/82				
	Des.	Jan.	Feb.	Mars	April	Des.	Jan.	Feb.	Mars	April
I alt	30,1	34,2	31,2	30,1	28,4	35,6	42,1	38,5	36,5	37,8
Herav industri, bygge- og anleggsvirksomhet	13,0	14,2	13,2	13,1	12,5	14,7	17,6	16,0	15,4	..

Tabell 4. Arbeidsmarkedet. Endring i sesongkorrigerte tall fra foregående tremånedersperiode. Prosent

	1981/82			
	Mai-juli	Aug.-okt.	Nov.-jan.	Feb.-april
Arbeidsløshet	5,8	2,1	7,7	10,1
Ledige plasser	-5,7	3,6	-6,6	-1,3

Tabell 5. Detaljomsetning

	1981/82			
	April-juni	Juli-sept.	Okt.-des.	Jan.-mars
<u>Omsetningsvolum i alt, sesongkorrigerte tall</u>				
Prosentvis endring fra forrige tremånedersperiode ..	0,9	-0,3	1,8	-0,2
<u>Omsetningsverdi, ukorrigerte tall</u>				
Prosentvis endring fra samme tremånedersperiode ett år tidligere				
I alt	16,7	15,2	14,4	13,8
Av dette:				
Nærings- og nytelsesmidler	18,8	15,4	13,6	13,6
Møbler og innbo	16,0	13,4	15,1	12,9
Bekledning og tekstilvarer	10,1	7,0	12,4	9,9
Motorkjøretøyer og bensin	19,8	20,8	16,7	17,6

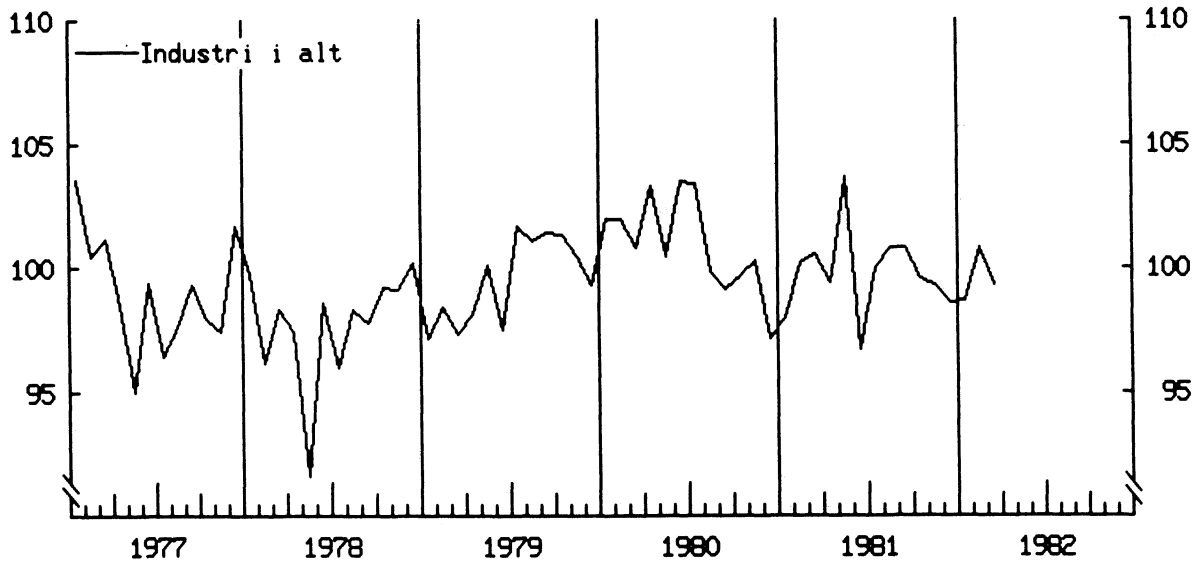
Tabell 6. Utenrikshandel¹⁾

	1981/82			
	Mai-juli	Aug.-okt.	Nov.-jan.	Feb.-april
<u>Eksportverdi</u>				
Sesongkorrigerte tall:				
Prosentvis endring fra forrige tremånedersperiode	3,5	4,5	2,4	-4,8
Ukorrigerte tall:				
Prosentvis endring fra samme tremånedersperiode ett år tidligere	9,0	17,4	13,8	7,2
<u>Importverdi</u>				
Sesongkorrigerte tall:				
Prosentvis endring fra forrige tremånedersperiode	-3,5	10,8	0,9	-2,7
Ukorrigerte tall:				
Prosentvis endring fra samme tremånedersperiode ett år tidligere	-2,0	9,4	10,8	6,6

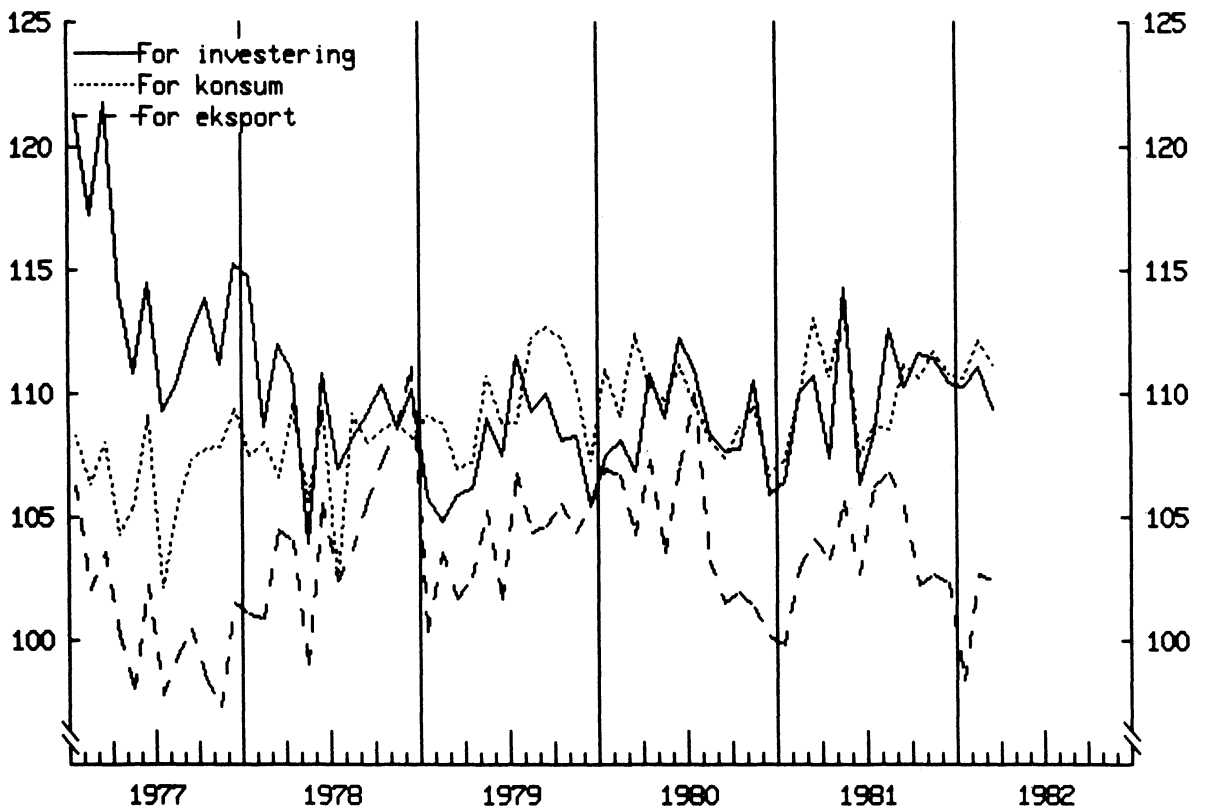
1) For eksporten regnet uten skip, oljeplattformer mv., råolje og gass, for importen uten skip og oljeplattformer mv.

DIAGRAMMEDLEGG FOR NORGE

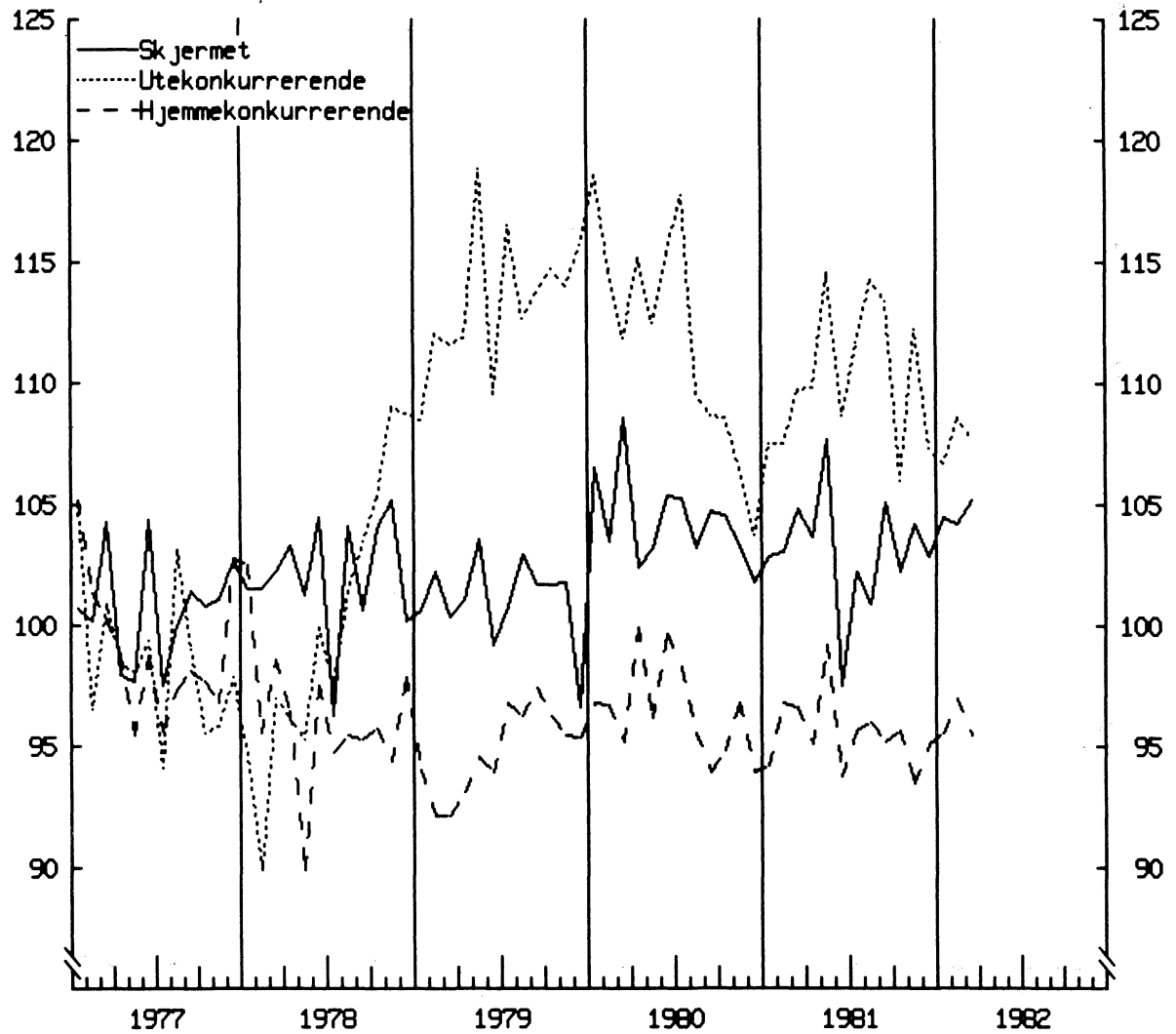
Figur 1.1. PRODUKSJONSINDEKS
Sesongkorrigert. 1975 = 100.

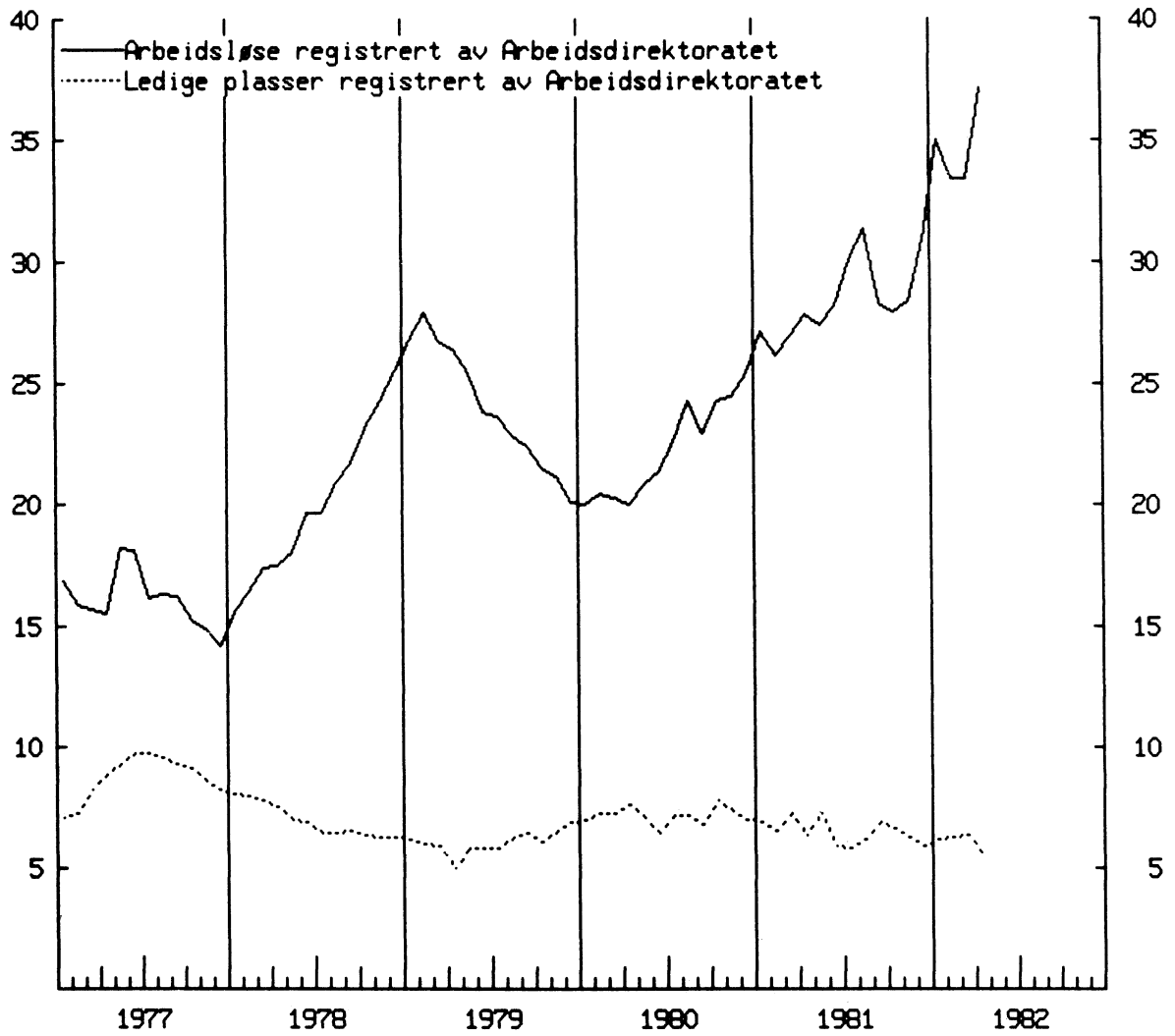
Figur 1.2. PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE
Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten oljeutvinning.
Sesongkorrigert. 1975 = 100.

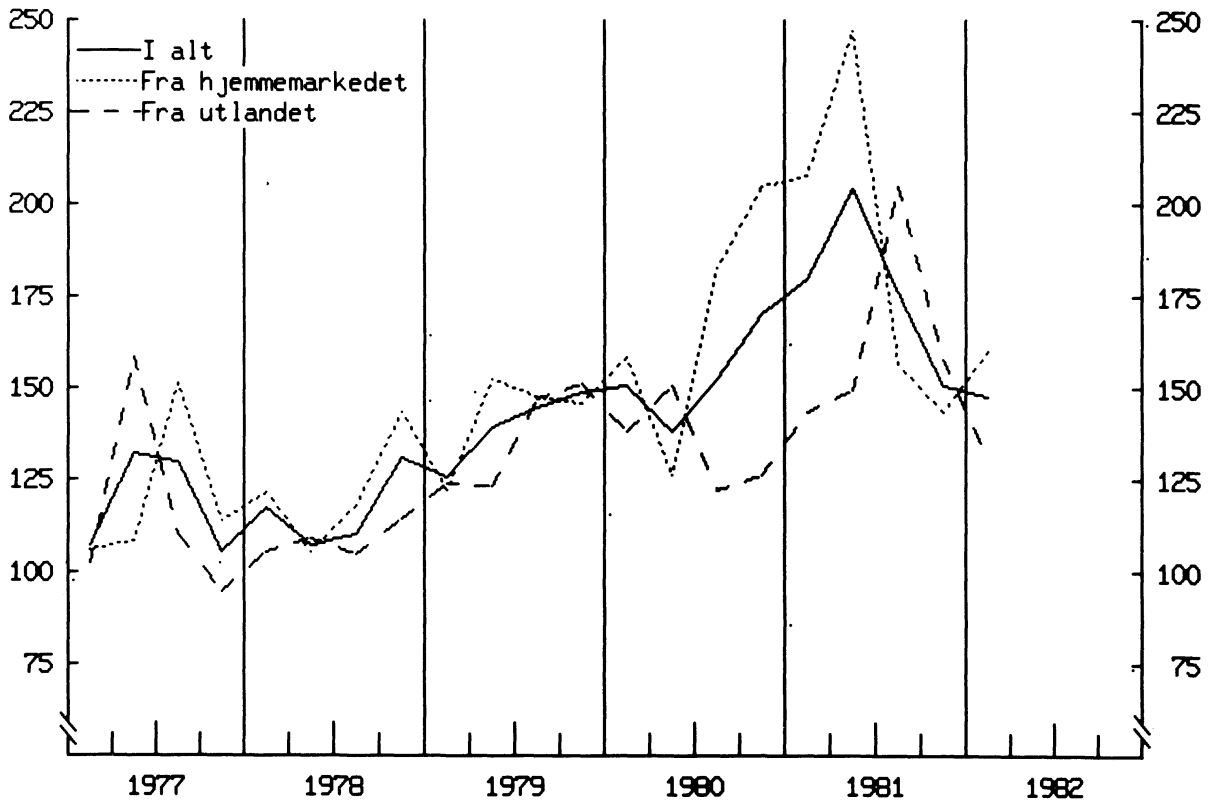
Figur 1.3. PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE
Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten oljeutvinning.
Sesongkorrigert. 1975 = 100.

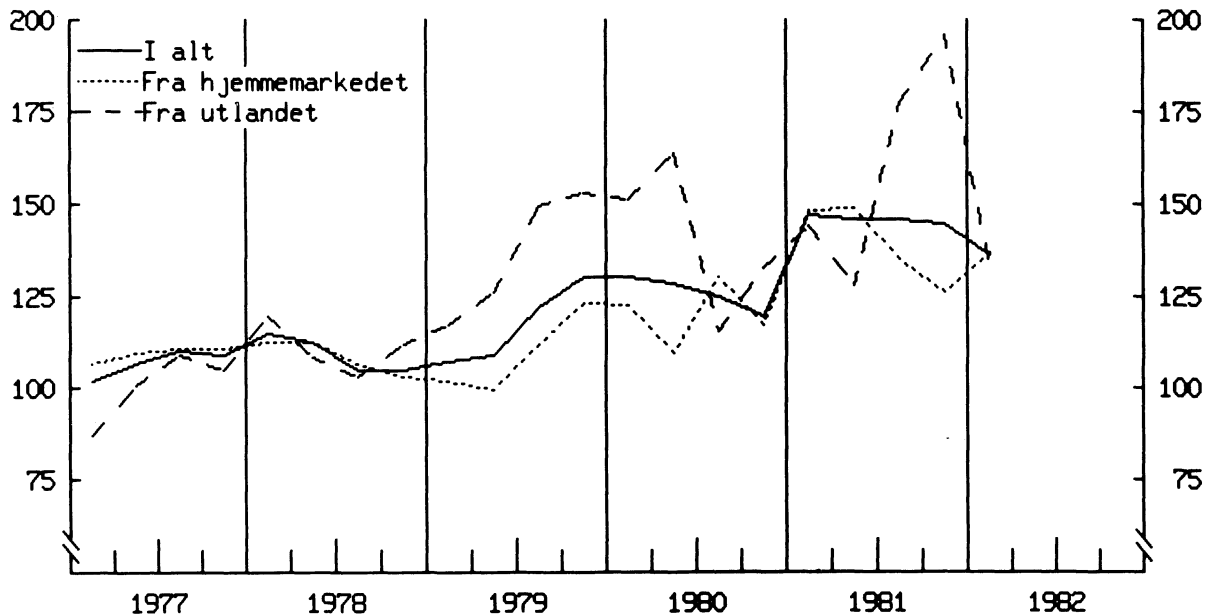
Figur 2.1. ARBEIDSMARKEDET
Registrerte arbeidsløse og ledige plasser.
Sesongkorrigererte tall i tusen.

Figur 3.1. ORDRETILGANG
Metaller og verkstedprodukter.
Sesongkorrigert verdiindeks. 1976 = 100.

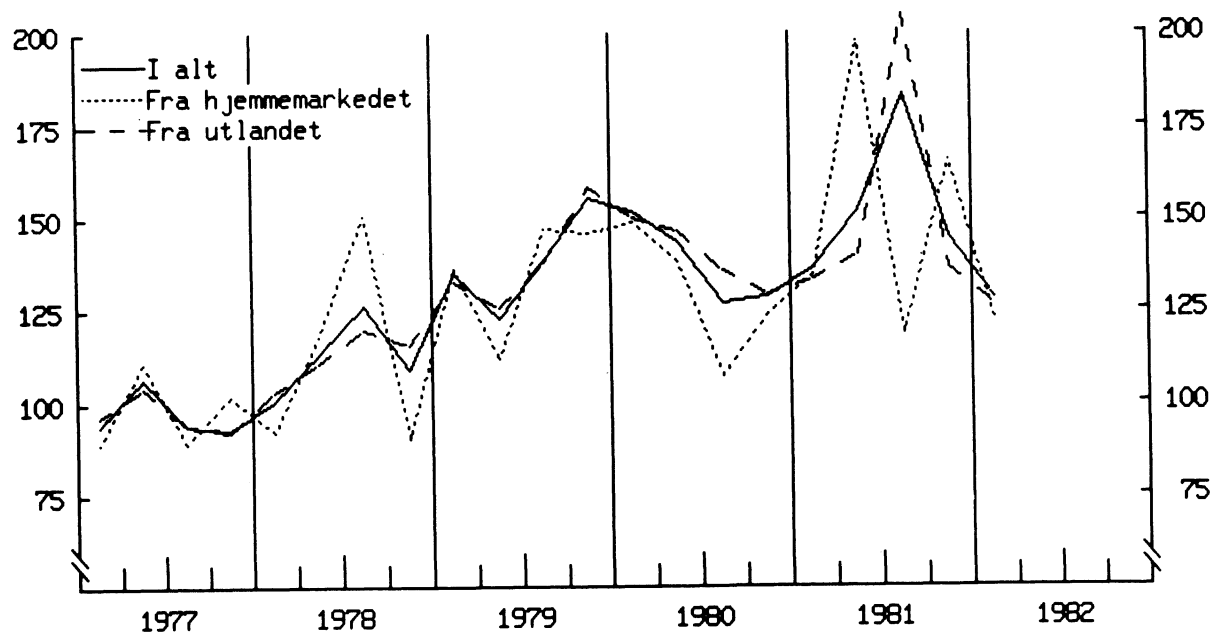
Figur 3.2. ORDRETILGANG
Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
Sesongkorrigert verdiindeks. 1976 = 100.

Figur 3.3. ORDRETILGANG

Metaller.

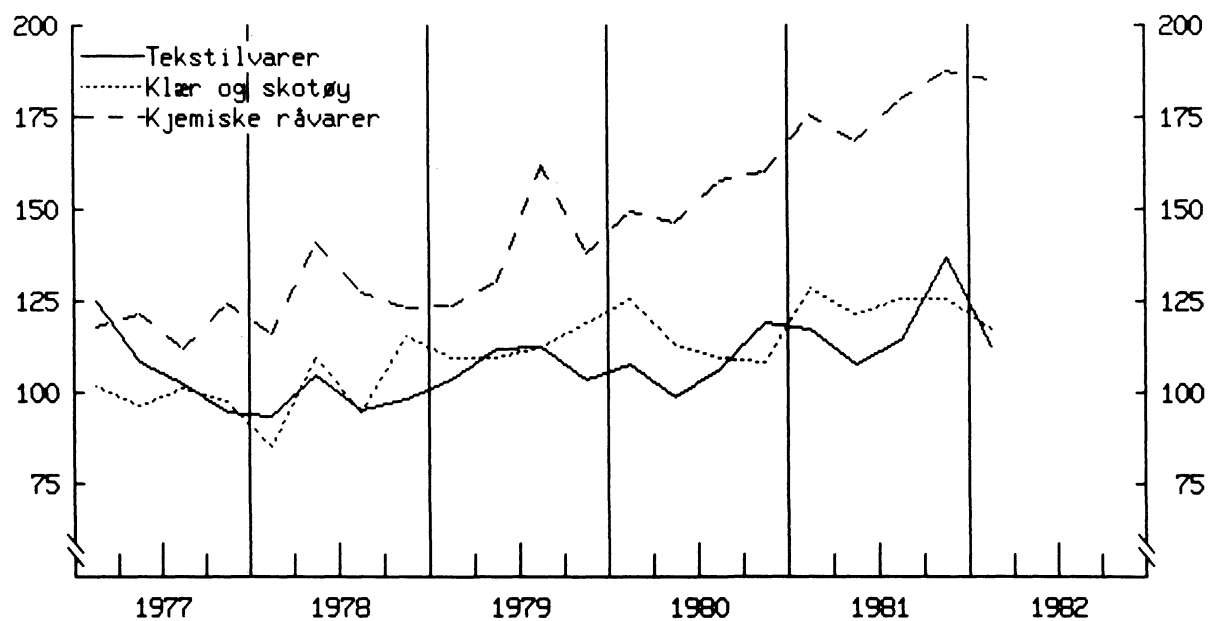
Sesongkorrigert verdiindeks. 1976 = 100.

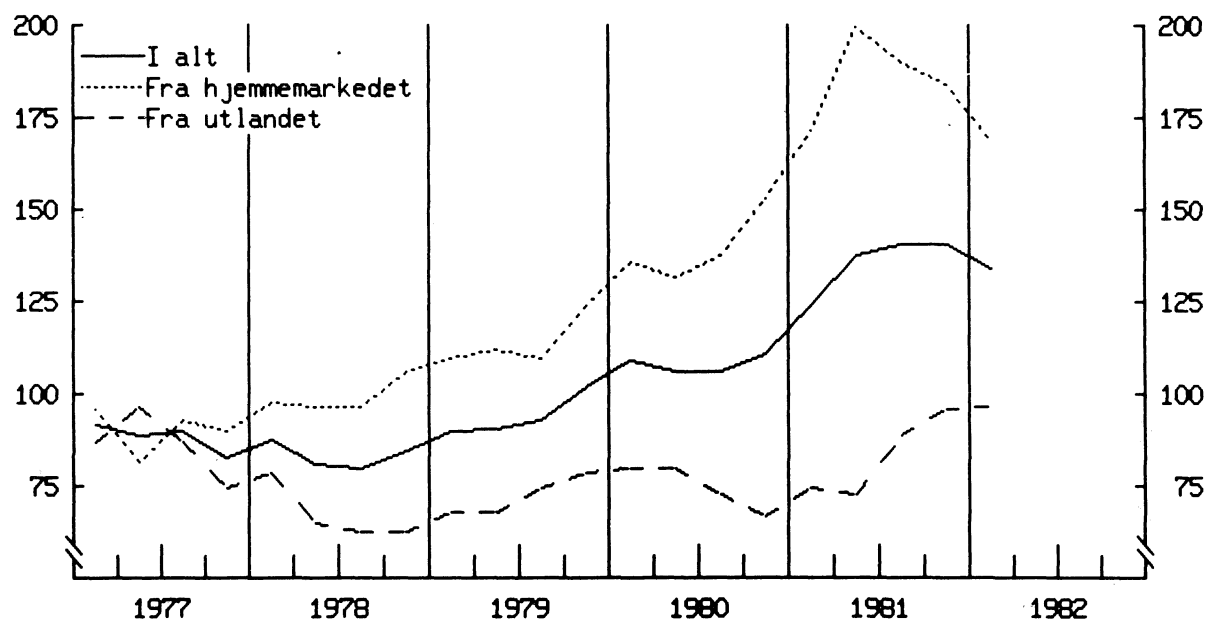
Figur 3.4. ORDRETILGANG

Tekstilvarer klær og skotøy og kjemiske råvarer.

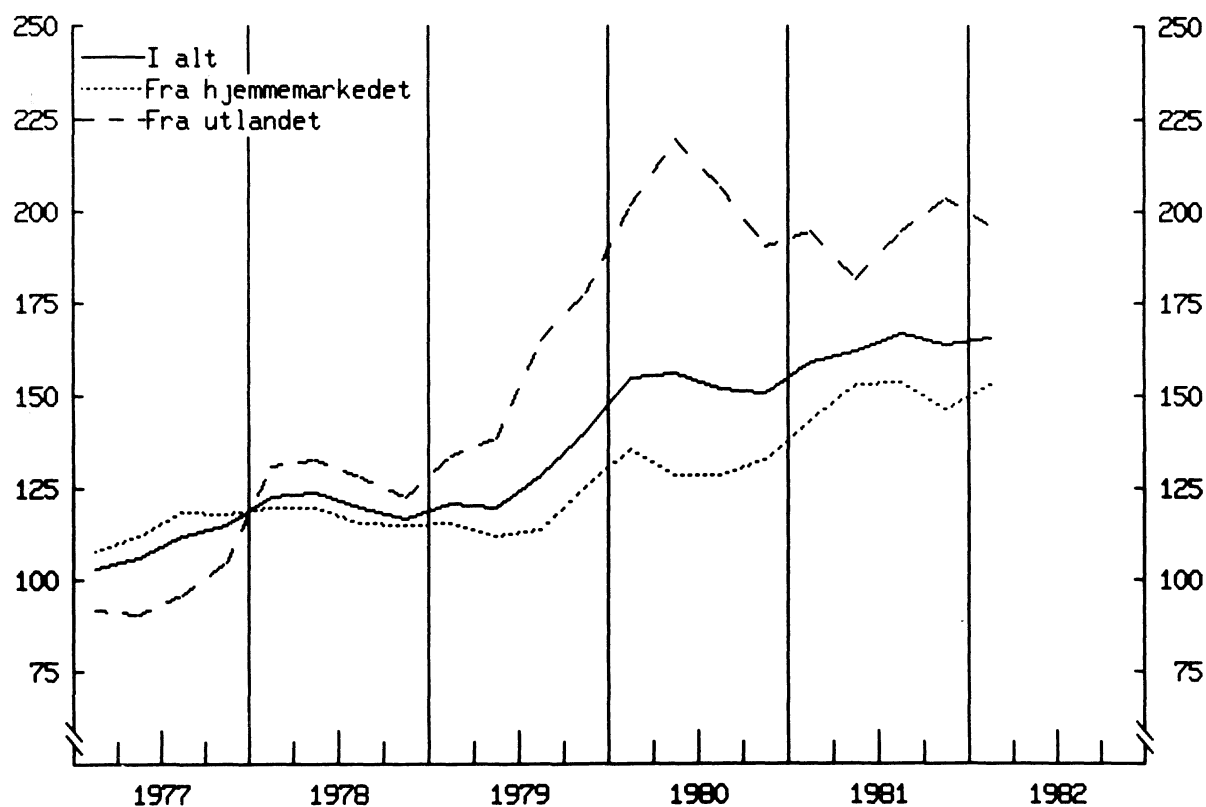
Sesongkorrigert verdiindeks. 1976 = 100.

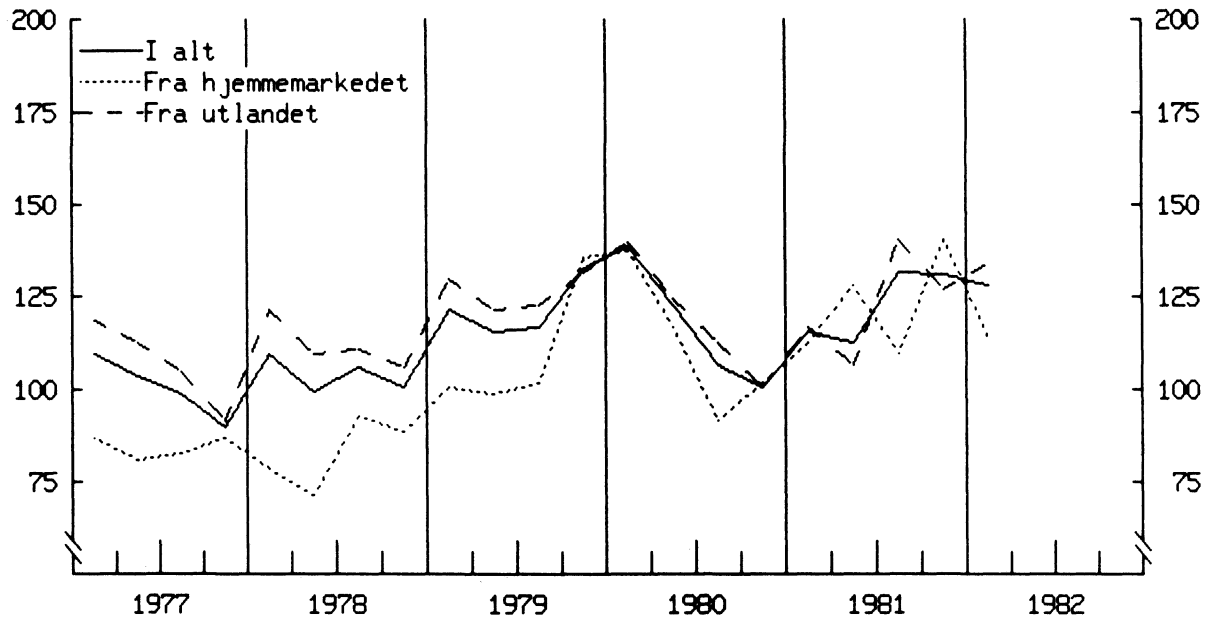
Figur 3.5. ORDRERESERVE
Metaller og verkstedprodukter
Ukorrigert verdiindeks. 1976 = 100.

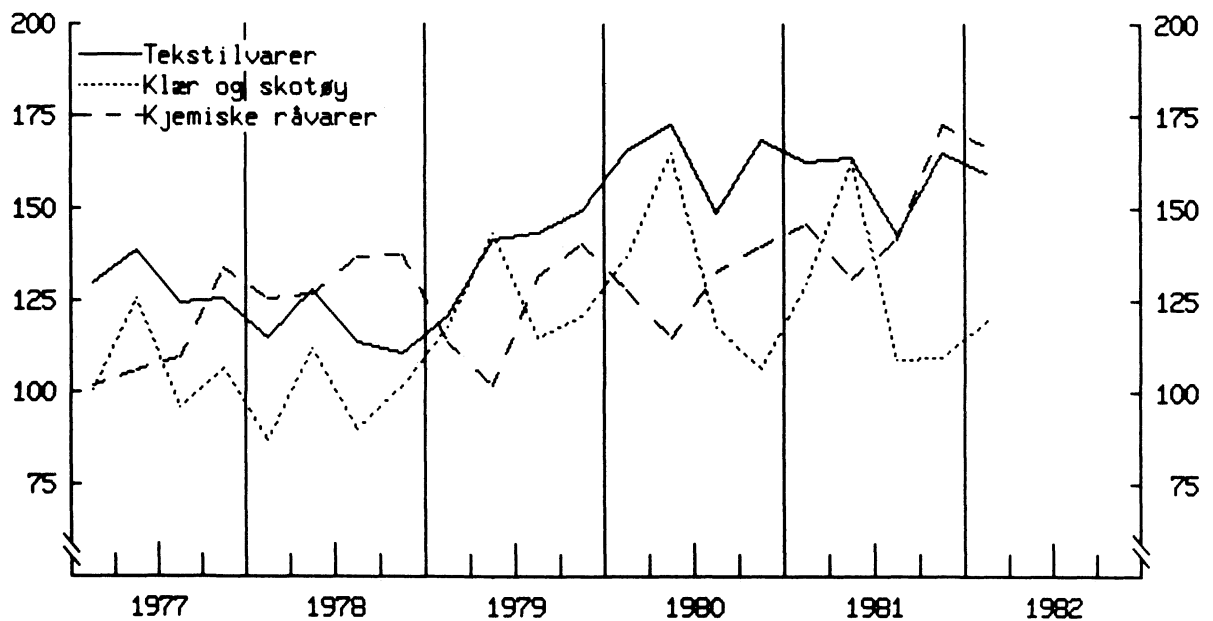
Figur 3.6. ORDRERESERVE
Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
Ukorrigert verdiindeks. 1976 = 100.

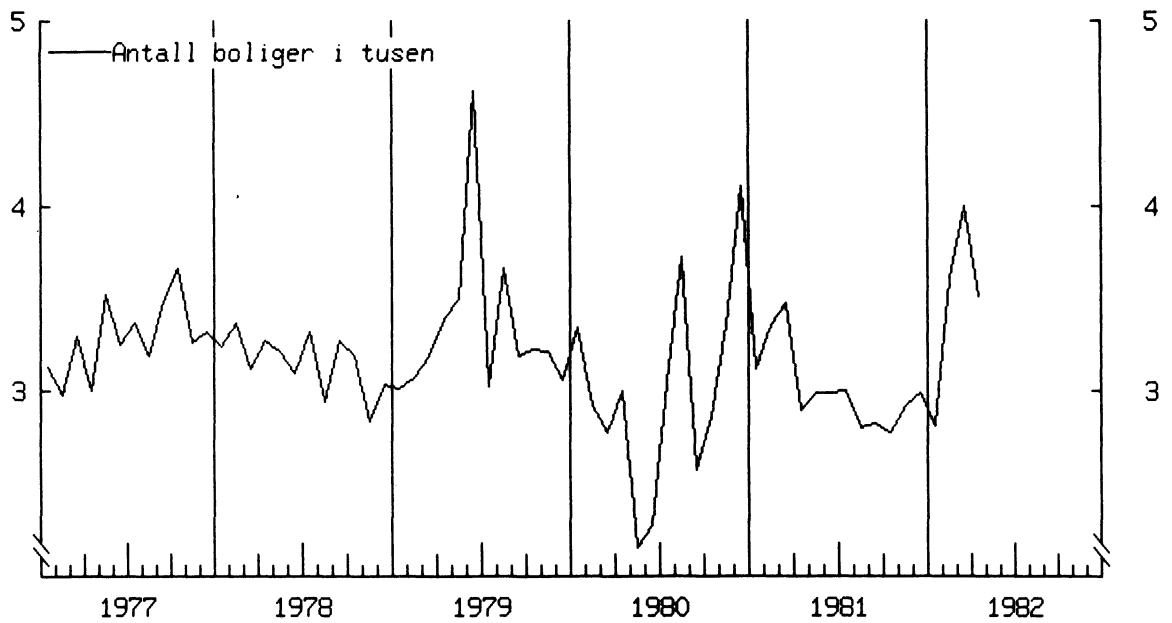
Figur 3.7. ORDRERESERVE
Metaller
Ukorrigeret verdiindeks. 1976 = 100.

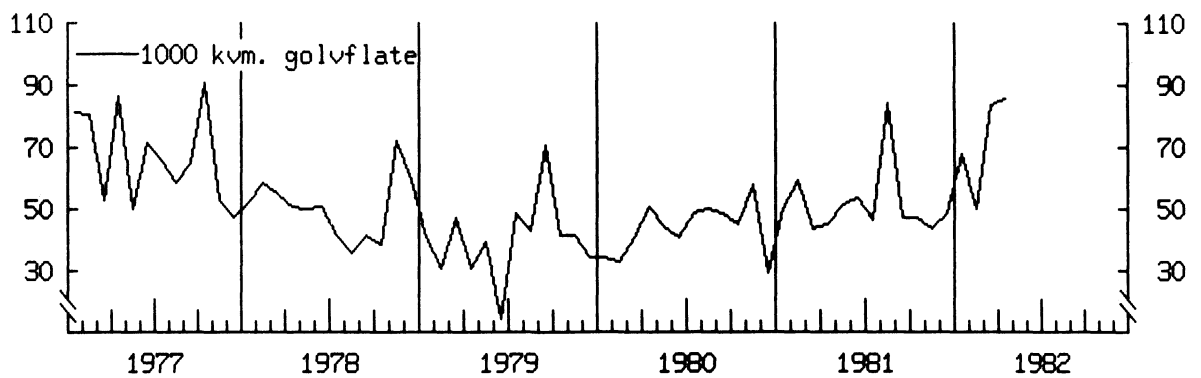
Figur 3.8. ORDRERESERVER
Tekstilvarer klær og skotøy og kjemiske råvarer
Ukorrigeret verdiindeks. 1976=100.

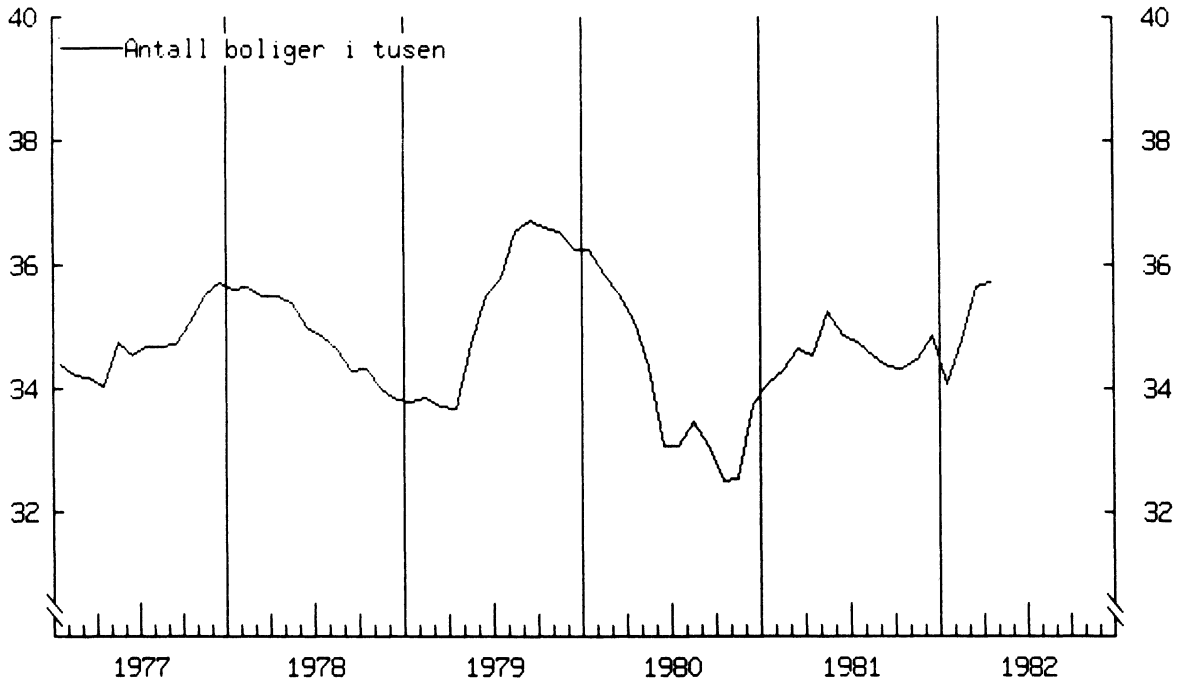
Figur 4.1. BYGG
Boliger satt igang. Sesongkorrigert.

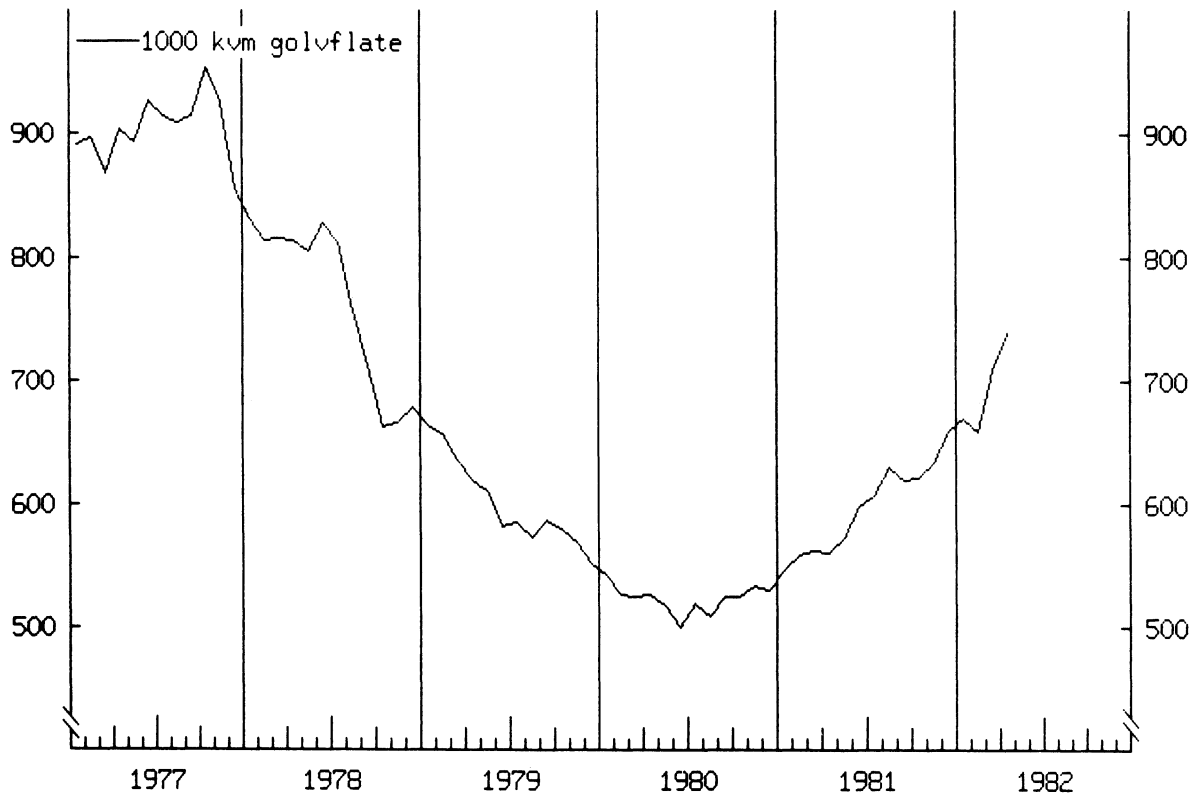
Figur 4.2. BYGG
Industri og bergverksbygg satt igang. Sesongkorrigert.

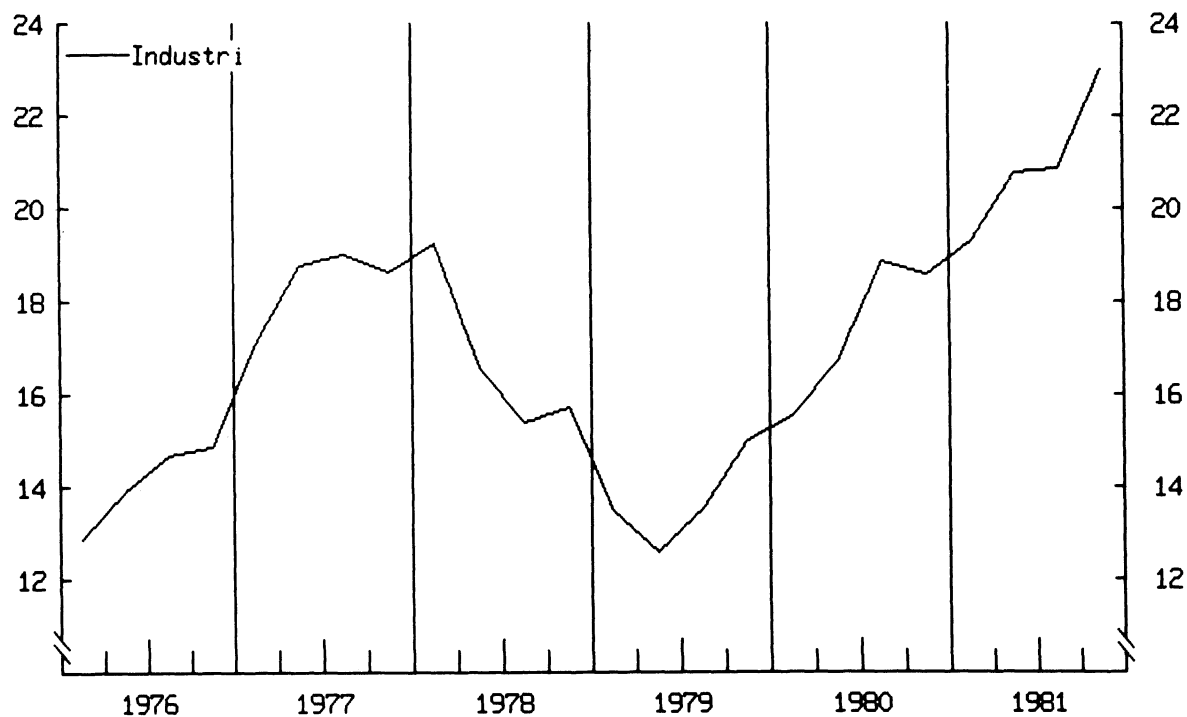
Figur 4.3. BYGG
Boliger under arbeid. Sesongkorrigert.

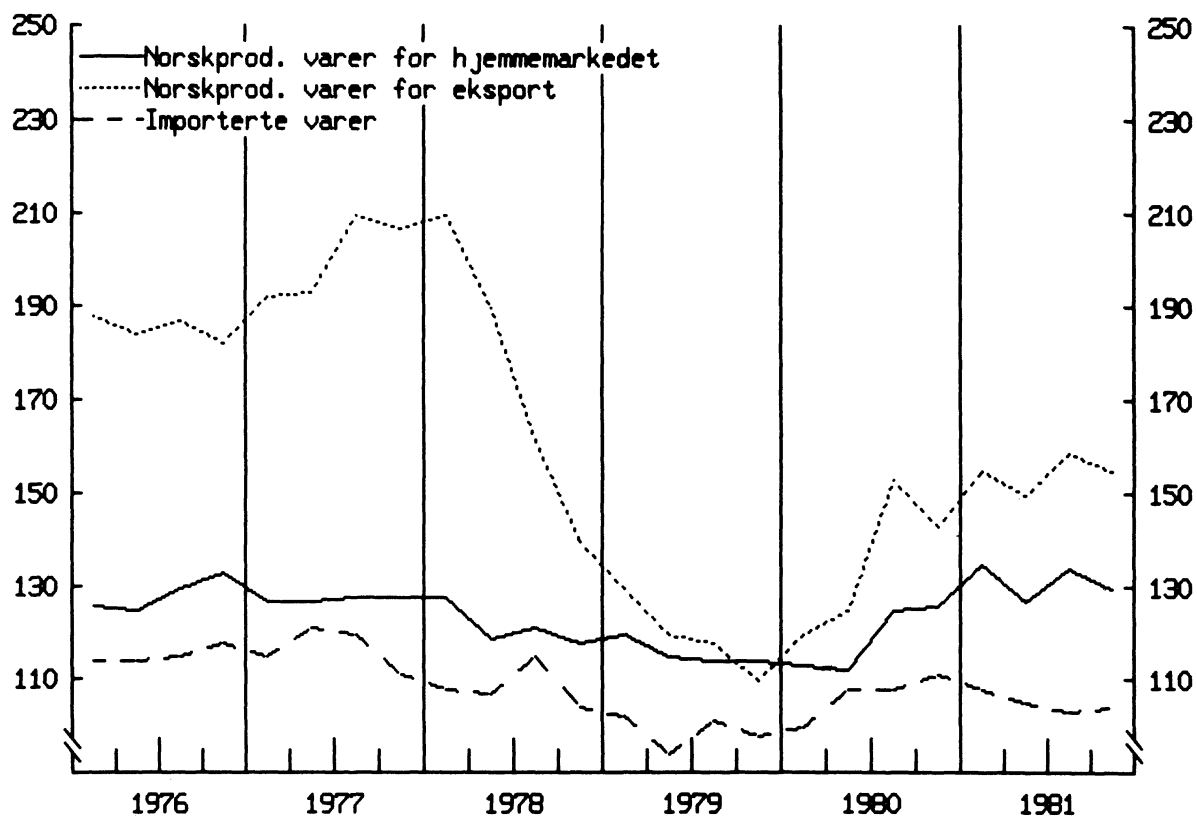
Figur 4.4. BYGG
Industri og bergverksbygg under arbeid. Sesongkorrigert.

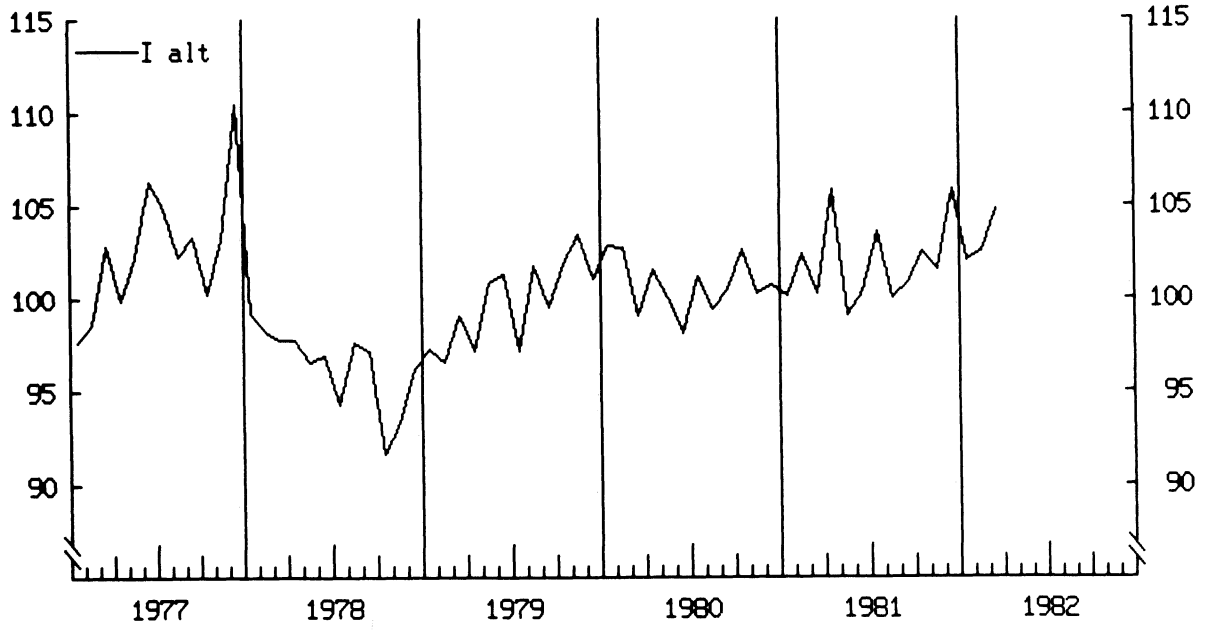
Figur 5.1. UTFØRTE INVESTERINGER
Sesongkorrigerte verditall. 100 millioner kr.

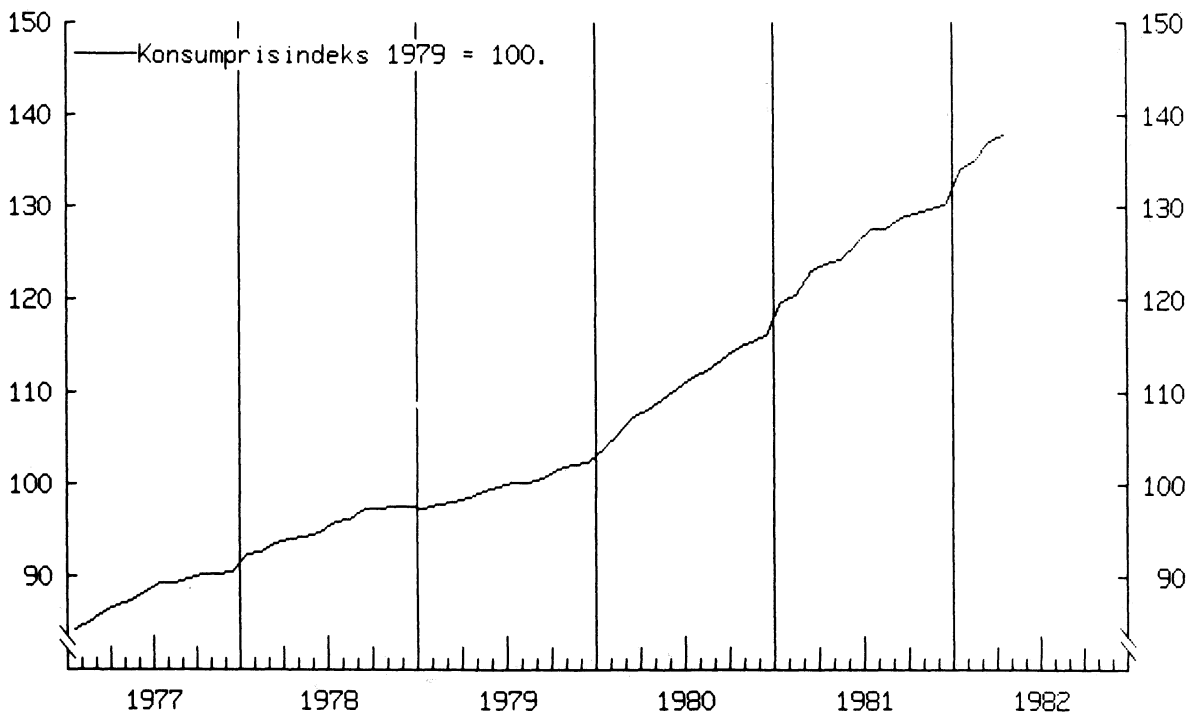
Figur 6.1. LAGER
Industri og engroshandel.
Ukorrigert volumindeks. 1970 = 100.

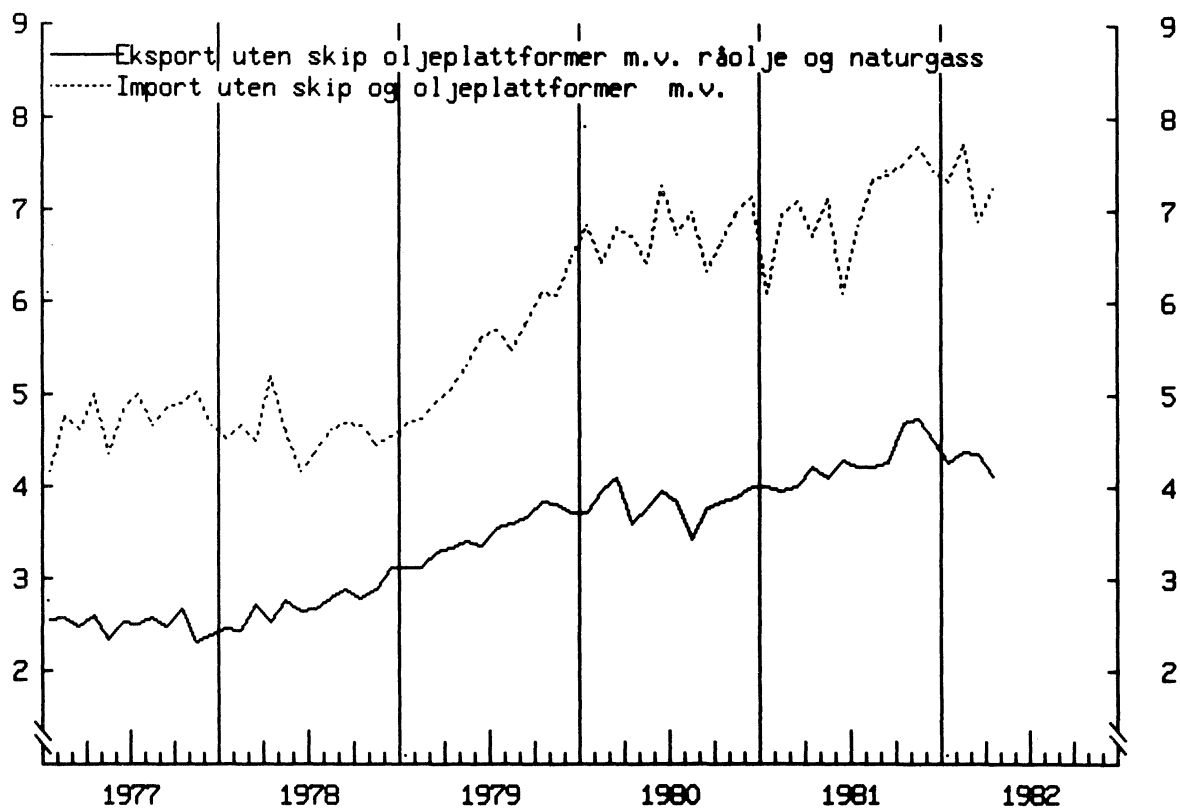
Figur 7.1. DETALJOMSETNING
Sesongkorrigeret volumindeks. 1979=100.

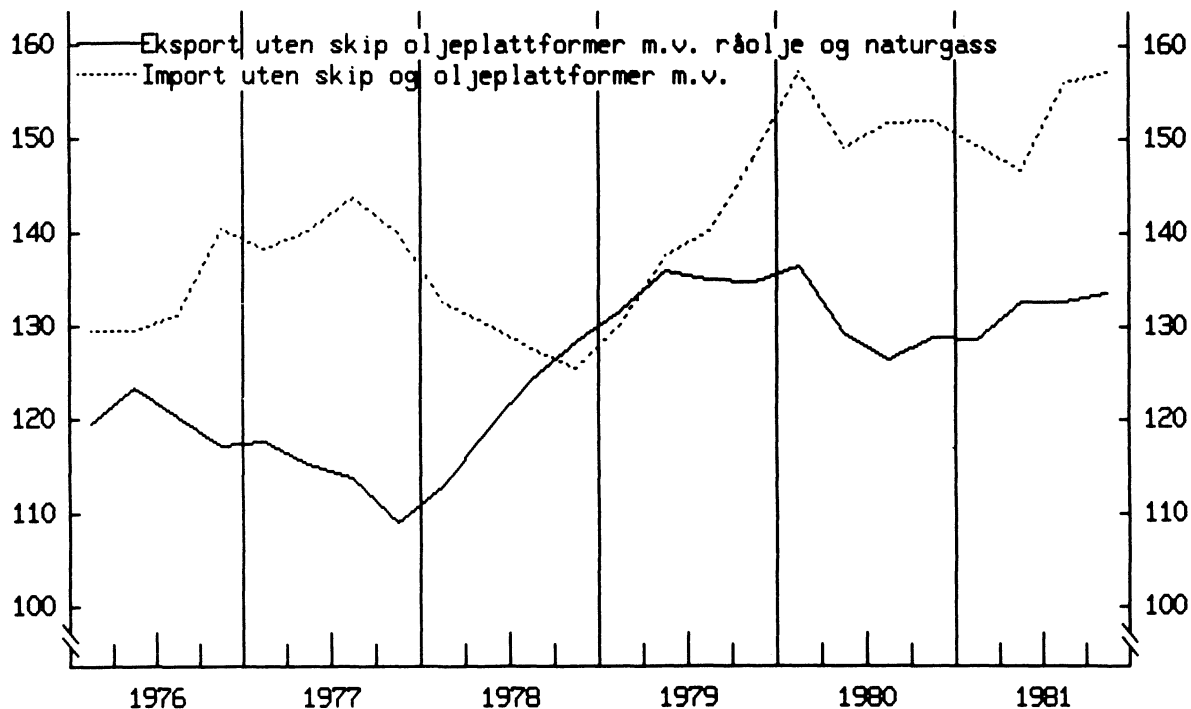
Figur 8.1. INNENLANDSKE PRISER

Figur 9.1. UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER
Sesongkorrigerte verditall. Milliarder kr.

Figur 9.2. UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER
Sesongkorrigert volumindeks. 1970 = 100.

Figur 9.3. UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER
Prisindekser (enhetspriser). 1970=100

